

Leo Trotskij: Vad härnäst? Resultat och framtidsutsikter. (september 1917)

*[Denna pamflett utgjorde del 4 i Louis C Frainas bok **The Proletarian Revolution in Russia**, som gavs ut av Communist Press i USA 1918. Den publicerades ursprungligen av Trotskij i Petrograd i september 1917, och hade dessförinnan funnits som artikelserie i **Pravda**, under augusti och september. Som appendix återfinns Trotskijs tal inför den "Demokratiska konferensen", 20 september. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]*

Innehållsförteckning

Inledning, av Louis C Fraina.....	1
Istället för förord.....	5
I. Vad har skett?.....	6
II. Element av bonapartism.....	9
III. Armén under revolutionen.....	14
IV. Vad härnäst?.....	19
V. Den ryska revolutionens karaktär.....	22
VI. Internationell taktik.....	26
Appendix: Trotskijs tal vid den demokratiska konferensen.....	29

Inledning, av Louis C Fraina.

Augustihändelserna var revolutionens bottenivå. Reaktionen hade vunnit stora segrar. Bakom scenen på diktaturen som upprätthölls av "socialisten" Kerenskij, kadeterna och andra av den pro-imperialistiska borgarklassens ännu mer illvilliga krafter, förbereddes en statskupp som skulle tillintetgöra sovjeterna – och revolutionen. De allryska sovjeternas moderata exekutivkommitté hade godkänt premiärminister Kerenskij. Men det räckte inte, eftersom det för Kerenskijs syften krävdes ett mandat från "alla klasser". Följaktligen sammankallade regeringen en Nationell konferens¹, som samlades i Moskva 26 [13] augusti. Konferensen skulle inte bara "bredda regeringens bas", utan var lika mycket ett uttryck för Kerenskijs bonapartistiska² politik. [I en artikel som Zinovjev skrev i *Pravda* vid denna tid, påpekade han att kadeterna till en början var

- 1 **Moskvakonferensen** hölls på Bolsjojteatern 26-28 augusti 1917, och var ett försök från Kerenskij att befästa sin ställning med hjälp av högerelementen. Bolsjevikerna var uteslutna, men D B Rjazanov lyckades få ett mandat som representant från fackföreningarna, och gjorde ett bolsjevikiskt uttalande vid konferensen. Om Kerenskij hade hoppats på att han genom att välja Moskva som mötesplats, skulle undkomma trycket från Petrograds militanta proletariat, som hade besegrats och avväpnats efter julidagarna, så misstog han sig. Bolsjevikernas organisation i Moskva utropade en endagars proteststrejk. Omkring 400.000 arbetare besvarade uppropet, som utvecklades till en generalstrejk.
- 2 **Bonapartism**: Engels definierade den så här: "den moderna bonapartismens grundbetingelse [är]: jämvikten mellan bourgeoisie och proletariat. Såväl i den gamla absoluta som i den moderna bonapartistiska monarkin ligger emellertid den utövande regeringsrätten i händerna på en särskild officers- och ämbetsmannakast, som i Preussen rekryteras delvis ur sina egna led, delvis ur lågadeln, mera sällan ur högadeln och till minsta delen ur bourgeoisin. Självständigheten hos denna kast, som förefaller att stå utanför och så att säga över samhället, ger staten ett sken av självständighet gentemot samhället." (*I bostadsfrågan*, från 1872, Andra avdelningen, kapitel II.) Och vidare: "Undantagsvis förekommer emellertid perioder, då de kämpande klasserna håller varandra så nära i jämvikt, att statsmakten som skenbar förmedlare momentant erhåller en viss självständighet till de båda parterna. Så den absoluta monarkin på 16- och 1700-talen, som balanserar adel och borgerskap mot varandra; så bonapartismen under det första och i synnerhet under det andra franska kejsardömet, som spelade ut proletariatet mot bourgeoisin och bourgeoisin mot proletariatet." (*Familjens, privategendomens och statens ursprung*, kapitel IX.) Se även Trotskij, "Bonapartism and fascism", i *The Struggle Against Fascism in Germany*.

misstänksamma mot Moskvakonferensen, och betraktade den som en del av Kerenskijs bonapartistiska politik, det vill säga en diktatur som förenade båda krafterna i honom själv. Och det var just syftet med konferensen, även om kadeterna till sist deltog. - Frainas anmärkning.] Konferensens sammansättning var överväldigande konservativ, reaktionär och kontrarevolutionär.

Delegaterna till den nationella konferensen valdes ut noggrant, och bolsjevikerna blev naturligtvis uteslutna. De fyra dumorna¹ - vars karaktär är uppenbar, och uttrycker den försagda opposition som var laglig under tsaren – företrädde av 188 medlemmar. De övriga delegaterna omfattade 100 representanter för bönderna, 229 representanter från arbetar- och soldatdeputerades sovjeter, 147 delegater från kommunerna, 113 representanter från bankerna och kapitalets industriorganisationer, 313 representanter från kooperativen, och 176 representanter från fackföreningarna. [Dessa siffror återges i A J Sacks *The Birth of Russian Democracy*, New York 1918, och därifrån hämtas också utdragen ur de tal som gjordes vid konferensen (med undantag för det sista citatet från Kerenskij) – Frainas anmärkning.] Sovjetdelegaterna bestod av måttfulla politiker från mensjevikerna och socialistrevolutionärerna.

Vid konferensen riktades ett samlat angrepp mot sovjeterna och den revolutionära demokratin, även om det inte drevs till sin spets. Det var en preliminär offensiv. Sovjeternas företrädare var på defensiven. I sitt inledningsanförande till konferensen förkunnade Kerenskij:

Den provisoriska regeringen har inte sammankallat er för att diskutera programmatiska frågor, eller ännu mindre tillåta några försök, oavsett från vilket håll, att utnyttja konferensen eller den ryska statens ytterst svåra ställning, eller uppmuntra några försök att undergräva den provisoriska regeringen.

Men Kerenskijs vädjan – ty trots att den antog formen av ett ultimatum så var det bara en vädjan – var förgäves. Hans tal var en massa allmänna påståenden, angrepp på högern och vänstern omväxlande med eftergifter till högern och vänstern. Och hans uttalande, ”Vi är fast beslutna att placera Ryssland bland världsmakterna”, möttes av dånande applåder.

Finansminister Nekrasov angrep revolutionens negativa effekter på finanserna, och hävdade att de pengar som användes till livsmedelstöd och löneökningar ruinerade staten och nationen, och borde upphöra. Överbefälhavaren general Kornilov betonade att armén var i upplösning, och krävde drastiska åtgärder för att återupprätta disciplinen, bland annat i praktiken att soldatkommittéerna skulle avskaffas. Han angrep den provisoriska regeringens åtgärd att införa demokrati i armén, och avslutade med ett illa dolt hot att man skulle tillåta en invasion av landet för att framtvunga ett genomförande av de nödvändiga åtgärderna:

Om de avgörande åtgärderna för att förbättra disciplinen vid fronten var resultatet av att Tarnopol ödelades och vi förlorade Galicien och Bukovina, så får vi inte tillåta att ordningen i eftertruppen upprättas som resultat av att vi förlorar Riga, och att ordningen inom järnvägen återupprättas till priset av att vi överlämnar Moldavien och Bessarabien till fienden.

Kosackgeneralen Kaledin var djärvare än Kornilov. Han angrep de socialistiska ministrarna direkt, och föreslog följande åtgärder:

1. Armén måste hållas utanför politiken. Alla möten och församlingar med sina partimötsätt-

1 **De fyra dumorna:** Duman var det tsaristiska Rysslands ”parlament”, som valdes med en begränsad och komplicerad rösträtt. Även denna begränsade eftergift var en erövring från den besegrade revolutionen 1905 – Ryssland hade sovjeter innan det hade ett parlament.

Den första duman satt från 10 maj till 21 juli 1906. Den andra från 5 mars till 16 juli 1907. Den tredje från 14 november 1907 till juli 1912, och var den enda дума som existerade hela sin ämbetsperiod. Den fjärde duman valdes 1912, och upplöstes av tsaren 12 mars 1917, dagen efter att Petrogradsovjeten började fungera. Men duman vägrade gå med på att upplösa sig och valde samma kväll en provisorisk kommitté under ledning av Rodzjanko. Den provisoriska kommittén tvingade i sin tur tsaren att avgå. Duman fortsatte att existera fram tills den provisoriska regeringen upplöste den efter Kornilovs uppror. (Det hade suttit fem bolsjevik i den fjärde duman, men de hade landsförvisats 1915 på grund av sitt motstånd mot kriget.)

ningar måste vara helt förbjudna vid fronten.

2. Alla råd och kommittéer måste avskaffas i armén vid fronten liksom bakom linjerna, utom i regementen, kompanier och andra militära enheter, och deras rättigheter och skyldigheter måste vara strikt begränsade till att sköta soldaternas ekonomiska spörsmål.

3. Deklarationen om soldaternas rättigheter måste ses över och utvidgas med en deklaration om deras skyldigheter.

4. Disciplinen måste återupprättas i armén och stärkas med bestämda åtgärder.

5. För att garantera arméns stridsförmåga, måste man inse att fronten och eftertruppen är en helhet, och att alla de åtgärder som krävs för att stärka disciplinen vid fronten också måste tillämpas i eftertruppen.

6. De högre officerarnas disciplinära rättigheter måste återupprättas. (*Applåder.*)

7. Arméledningen måste få hela sin auktoritet återupprättad.

8. I denna fruktansvärda stund av stora bakslag vid fronten och den totala upplösning som orsakas av det politiska och ekonomiska sönderfallet, kan landet bara räddas från fullständigt förfall genom att hela makten placeras i händerna på beslutsamma, erfarna och kunniga personer som inte begränsas av partiernas eller gruppernas snäva program, (*livliga applåder från högern*) inte hämmas av att behöva stanna efter varje åtgärd för att ta reda på om de olika kommittéerna och sovjeterna är för eller mot deras handlingar, (*oro inom vänstern, applåder från högern*) och som helt inser att det är folket i sin helhet och inte olika partier eller grupper som är grunden till statens oinskränkta makt.

9. Den centrala, såväl som lokala, regeringen måste vara en och odelad. Vi måste få ett omedelbart och snabbt slut på de centrala och lokala kommittéernas och sovjeternas inkräktande på makten. (*Våldsamma protester från vänstern. Rop: 'Ned med honom!' 'Kontrarevolutionär!' Entusiastiska applåder från högern.*)

Tjcheidze, presidenten för de allryska sovjeternas centralkommitté, svarade Kaledin och försvarade sovjeterna. Han slog fast att den revolutionära demokratin ”alltid har satt landets och revolutionens intressen över enskilda klassers och grupper intressen... Bara tack vare de revolutionära organisationerna har revolutionens kreativa anda bevarats. De skyddar landet från upplösning och anarki.” Men Tjcheidzes svar löste inte problemet, eftersom det var *status quo* som var orsaken till den rådande situationen: *status quo* måste brytas av antingen borgarklassen eller det revolutionära proletariatet. Om armén skulle återupprättas var Kaledins åtgärder oundvikliga. Men i det dåvarande läget innebar det med nödvändighet att sovjeterna måste avskaffas som revolutionens aktiva kraft, armén omvandlas till ett kontrarevolutionärt verktyg, och att det infördes en borgarklassens diktatur. Angreppen på den provisoriska regeringen underströk att ett slut för sovjeterna lika mycket skulle innebära slutet för den pro-imperialistiska borgarklassens ”liberala” regering: högern attackerade själva den provisoriska regeringen. Den förre krigsministern Gutjkovs klagovisa att den provisoriska regeringen var maktlös visade klart hurudan situationen var: sovjeterna hade makten och den provisoriska regeringen kunde endast få makten om sovjeterna krossades.

Man förberedde sovjeternas avskaffande. Kadeterna uppmanade sovjeterna att ta hela regeringsansvaret, eller upphöra med sin ”rådgivande” funktion. Men mensjevikerna och socialistrevolutionärerna undvek fejt uppmaningen: varken proletariatets diktatur eller borgarklassens diktatur. Miljukov och Nabakov vägrade sitta i regeringen, och menade att sovjeterna först måste krossas.

Moskvakonferensen sammankallades som ett högtidligt löfte om nationell enhet och för att gynna nationens enhet: men den avslöjade bara hur omfattande oenigheten var och skärpte dessutom motsättningarna. Konferensen uppnådde inga praktiska framsteg, och Kerenskij's avslutningstal visade hur djupt misslyckandet var:

Regeringen ångrar inte att den sammankallade denna konferens, ty även om den inte har givit några politiska resultat, så har den gjort det möjligt för alla ryska medborgare att öppet säga hur de tänker. Och det är av avgörande vikt för staten.

4

Louis C Fraina
Oktober, 1918

Istället för förord

Efter offensiven vid fronten 1 juli¹ inledde revolutionen sin reträtt på hemmafronten. Reträtten leddes av den officiella demokratin, och antog efter händelserna 16-17 juli karaktären av panik. För tillfället är den något mera ordnad, men det rör sig fortfarande om en flykt. Inför våra ögon förtärs revolutionen av kriget. Och precis som generalerna kontrollerar kriget försöker de ta all makt i sina händer.

Hur långt kommer det att gå? För att kunna göra en prognos måste vi fråga oss vilka krafter som kämpar på den politiska scenen, eller kapitulerar utan strid. Det är syftet med denna studie.

De första två kapitlen skrevs innan Moskvakonferensen. Vi har inte ändrat dem det minsta. När vi försökte förutsäga vilken funktion den högtidliga ceremonin i Moskva skulle ha och vilka konsekvenser den skulle få, så utgick vi inte från ledarnas uttalanden och tidningarnas deklARATIONER (ledarna och tidningarna har troligen aldrig ljugit så mycket som nu), utan från klassintressen och politisk aktivitet: denna senare, av Marx rekommenderade, metod är oändligt mycket mer tillförlitlig.

Till och med efter att den provisoriska regeringen hade avväpnat det revolutionära Petrograd² och satt upp kosackernas ”banér” över de röda fanorna, så vågade den inte reta upp arbetarna med en konferens som var stämplad som en regeringskonferens, för att inte säga ”folkfientlig”. ”Eldsjälarna” bjöds in till det fromma och fredliga Moskva. Men proletariatet i Moskva tog emot de objudna gästerna med en proteststrejk och förakt. Och efter att på detta sätt ha blivit försvarat andades proletariatet i Petrograd mera fritt denna dag.

Med tillåtelse från Moskvas arbetare tillägnar jag denna broschyr till dem.

Leo Trotskij

augusti-september 1917

- 1 **Offensiven 1 juli:** Beordrades av Kerenskij efter påtryckningar från det tsaristiska Rysslands allierade, som insisterade på att Ryssland inte skulle få någon hjälp om det inte fortsatte kriget mot Tyskland. Det vara bara på Sydvästfronten som någon verklig framryckning inleddes. Efter 2 dagars artilleribeskjutning anföll 31 divisioner, och till en början hemförde de en del segrar. 19 juli startade tyskarna sin motoffensiv nära Tarnopol, som föll 24 juli. Galicien rensades från ryska trupper, varav 60.000 dödades. Den ryska fronten föll samman, och som Lenin sa ”röstade soldaterna för fred med sina fötter.” 3 september erövrades Riga och öarna nära Petrograd hotades. General Brussilov som hade lett offensiven ersattes av Kornilov.
- 2 **Avväpningen av Petrograd:** på Kerenskij's order tog de kontrarevolutionära trupperna, officersaspiranterna och officerarna 18 juli över Petrograd, och genomsökte arbetarkvarteren efter vapen. De lojala trupperna i Peter-Paul-fästningen avväpnades.

I. Vad har skett?

Ingen kan på ett tillfredsställande sätt förklara varför det ska hållas en konferens i Moskva. Än mer: de som ska delta i konferensen deklarerar, mer eller mindre sanningsenligt, att de inte vet varför de har bjudits in till Moskva. Samtidigt uttrycker nästan alla misstro och förakt när de talar om konferensen. Men ändå ska de resa dit. Vad kan det bero på?

Om vi utelämnar proletariatet, som har sin egen inställning, så kan deltagarna i Moskvakonferensen delas in i tre grupper: företrädare för kapitalistklassen, de småborgerliga organisationerna och regeringen.

De besuttna klassernas mest fulländade företrädare är det konstitutionellt demokratiska partiet, kadeterna. De har stöd från de stora godsägarna, handelsorganisationerna, industrikapitalet, finansgrupperna, universitetens fakulteter. Var och en av dessa grupper har sina egna intressen och politiska framtidsperspektiv. Men det finns en gemensam fara som hotar dem alla, och det är massan av arbetare, soldater och bönder. Denna fara tvingar in de kapitalistiska klasserna i en enda stor kontra-revolutionär enhet. Utan att upphöra med sina monarkistiska intriger och sammansvärjningar ser sig hovet, byråkratin och generalstaben för närvarande tvingade att stöda kadeterna. Den liberala borgarklassen sneglar misstänksamt mot den monarkistiska klicken, men värdesätter för närvarande deras stöd mot revolutionen. På så sätt blir kadetpartiet en sorts allmän representant för alla möjliga högre eller lägre ägarintressen. De besuttna klassernas alla krav, utsugarnas alla utpressningar, blandas för närvarande samman i Miljukovs kapitalistiska cynism och imperialistiska fräckhet. Hans politik består av att vänta på den revolutionära regimens misstag och missgrepp, tills vidare utnyttja de mensjevnikiska socialisternas och socialistrevolutionärernas ”samarbete”, kompromettera dem med detta samarbete, och bida sin tid. Och bakom Miljukov bidar tsaristen Gurko sin tid.

Socialistrevolutionärernas och mensjevnikernas låtsasdemokrati grundar sig på bondemassorna, städernas småbourgeois och de mer obildade arbetarna. I anknytning till detta bör vi notera att ju mer händelserna utvecklas, ju mer uppenbart blir det att koalitionen styrka är socialistrevolutionärerna, medan mensjevnikerna är det femte hjulet under vagnen. Arbetarnas och soldaternas sovjet, som lyftes till oerhörda höjder av massornas omvälvande uppror, leds av dessa två partier, och förlorar därmed alltmer i betydelse och faller i glömska. Och varför? Marx har påpekat, att när historien ger brackornas småaktiga ”storfräsare” en ordentlig smäll på käften, så söker de aldrig orsaken till sin olycka i sin egen oförmåga, utan skyller alltid på någon annans illvilja eller intriger. Följaktligen griper Tsereteli efter ”sammansvärjningen” 16-18 juli som det ”halmstrå” som kan förklara att hans politik så nesligen har misslyckats. När socialistrevolutionärerna och mensjevnikerna Lieber, Gotze och Vojtinskij skyddade samhällsordningen, som för övrigt inte hotades, från ”anarkin”, så trodde dessa herrar bestämt att de, precis som gässen som räddade Capitolium¹, skulle få en belöning. Och när de märkte att borgarklassens förakt för dem ökade i direkt proportion till deras strävan efter fred med proletariatet, så blev de stumma av häpnad. Tsereteli, samme man som bollade så skickligt med banala fraser, fann sig själv bli kastad i vågorna som en alltför revolutionär belastning. Det var helt uppenbart: kulspruteregementet² hade ”fördärvat” revolutionen (genom att vägra lyda Kerenskij's order att marschera till fronten, utom under vissa villkor, och genom att delta i händelserna 16-17 juli).

Och om Tsereteli och hans parti hamnade i kontrarevolutionens led, bland Polovtsov och officersaspiranterna, och hjälpte dem att avväpna arbetarna i kontrarevolutionens intressen, så kan det inte vara på grund av att Tseretelis politiska spel är felaktigt, utan det beror på kulspruteregementet som hade missletts av bolsjeviker. Så låter den historiska filosofi som förkunnas av källborgarnas politiska bankirer!

1 **Gässen och Capitolium:** enligt en romersk legend räddade de heliga gässen i Capitolium fästningen från ett nattligt överraskningsanfall.

2 **Kulspruteregementet:** ändra från början hade det Första regementet, som var mer militant än det Andra, stött revolutionen och slagit läger i Vyborgs arbetardistrikt i Petrograd. Första regementet ledde demonstrationerna i juli.

I själva verket blev dagarna 16-18 juli en vändpunkt i revolutionens utveckling, eftersom de avslöjade att den småborgerliga demokratins ledande partier var totalt oförmögna att gripa makten. Efter koalitionsregeringens bedrövliga sammanbrott verkade det inte finnas något annat alternativ än att sovjeterna skulle ta makten. Men mensjevikerna och socialistrevolutionärerna tvekade. Att gripa makten, resonerade de, skulle innebära en brytning med bankirerna och diplomaterna – en farlig politik. Och när sovjetledarna, trots den olycksbådande innebörden i händelserna 16-18 juli, fortsatte att springa efter Efimov och hans följe, så kunde inte de besuttna klasserna undgå att inse att sovjeternas politiker väntade på dem som en liten butiksinnehavare väntar på en bankir, nämligen med mössan i handen. Och det gav kontrarevolutionen mod.

Revolutionens hela tidigare historia ligger i den så kallade ”dubbelmakten”.¹ Denna benämning har liberalerna hittat på, och den är i sanning mycket ytlig. Frågan är inte uttömd genom att säga att sovjeten stod bredvid regeringen och avbördade den en rad regeringsfunktioner. Ty Dan, Tsereteli och deras anhängare gjorde allt i sin makt för att ”smärtfritt” förinta denna maktdelning genom att överlämna alltihopa till regeringen. I verkligheten stod det två olika system bakom sovjeterna och regeringen, med olika klassintressen.

Bakom sovjeterna stod arbetarorganisationerna, som i varenda fabrik trängde undan kapitalisternas envælde och upprättade en republikansk regim inom industrin. Men denna regim var inte förenlig med den kapitalistiska anarkin och krävde en definitiv statlig kontroll över produktionen. Till försvar för sin äganderätt sökte kapitalisterna hjälp uppifrån, från regeringen. De pressade den med allt större energi mot sovjeterna, och tvingade den att acceptera slutsatsen att den inte hade någon självständig apparat, det vill säga verktyg för att förtrycka arbetarmassorna. Därav klagomålen på ”dubbelmakten”.

Bakom sovjeterna stod arméns valorganisation, och resten av soldatdemokratins administration. Den provisoriska regeringen gick i takt med Lloyd George, Ribot och Wilson, erkände tsarismens tidigare skyldigheter, och fortsatte med den hemliga diplomatins gamla metoder, och kom därmed med nödvändighet att hamna i aktiv motsättning till arméns nya regim. Oppositionen uppifrån hade nästan förlorat all effekt när den nådde sovjeterna. Därav gnället om ”dubbelmakt”, speciellt från generalstabens sida.

Slutligen utsattes även bondesovjeterna, trots ledarnas ynkliga opportunistiska och primitiva chauvinism, för ett allt kraftigare tryck underifrån, där övertagandet av land antog en alltmer hotfull form ju mer regeringen gick emot dem. I hur stor utsträckning den senare spelade rollen som storkapitalets företrädare visar sig bäst av allt i det faktum att Tseretelis sista förbudsförordning inte i något avseende skilde sig från prins Lvovs förordningar. Och så fort sovjeterna och bondekommittéerna på landsbygden försökte införa en ny jordbruksregim, så hamnade de i bitter konflikt med den provisoriska regeringens ”revolutionära” makt, som alltmer omvandlades till privategendomens vakthund.

Lösningen på revolutionens fortsatta utveckling är att låta all makt övergå till sovjeterna, och använda denna makt i arbetarnas intressen mot de besuttna. Och den alltmer djupgående kampen mot kapitalistklasserna gör att de arbetande massornas mest beslutsamma del, det vill säga industriproletariatet, måste ta ledningen över dessa massor. För att införa kontroll över produktionen och distributionen kan proletariatet hänvisa till mycket värdefulla föregångare i Västeuropa, i synnerhet den så kallade ”krigssocialismen” i Tyskland. Men eftersom detta sätt att organisera arbetet i Ryssland bara kan komma till stånd på grundval av en jordbruksrevolution och övervakad av en verkligt revolutionär makt, så måste kontrollen över produktionen och en gradvis organisering av den få en inriktning som skulle vara mot kapitalets intressen. Medan de besuttna klasserna skulle försöka använda den provisoriska regeringen för att upprätta ett ”starkt” kapitalistiskt republikanskt styre, så skulle hursomhelst sovjeternas fulla makt, som ännu så länge på intet sätt är lika med ”socialism”,

1 **Dubbelmakt:** Mellan 11 mars och november 1917 existerade det två politiska maktcentra – arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjet och den provisoriska regeringen. Trotskij kallade detta den ”dubbla maktlöshetens” period. (Se Trotskij, *Dubbelmaktens gyckelspel*.)

knäcka borgarklassens motstånd, och i förbund med de existerande produktivkrafterna och situationen i Västeuropa framtvinga en inriktning och omvandling av den ekonomiska organisationen i de arbetande massornas intressen. När revolutionen på så sätt kastar av sig den kapitalistiska maktens bojor har den blivit permanent, det vill säga oavbruten. Den skulle inte använda sin statsmakt för att fortsätta den kapitalistiska utsugningen, utan tvärtom avskaffa den. För att slutgiltigt kunna slutföras på detta område måste revolutionen lita till den proletära revolutionens seger i Europa. Å andra sidan kan den ryska revolutionens impuls till revolutionen i Västeuropa bli än starkare ju mer beslutsamt och modigt den slår ner sin egen borgarklass' motstånd. Sådana var och är de enda och verkliga framtidsutsikterna för revolutionens fortsatta utveckling.

Men för brackornas anhängare verkar denna ståndpunkt ”utopisk”. Vad vill de? De har de aldrig lyckats säga. Tsereteli talar en massa om ”revolutionär demokrati” utan att förstå vad det egentligen är. Det var inte bara socialistrevolutionärerna som hade för vana att rida på det demokratiska frasmakeriets vågor. Mensjevikererna gjorde sig också av med sina klasskriterier så fort dessa kriterier alltför tydligt avslöjade den småborgerliga karaktären på deras politik. Den ”revolutionära demokratins” styre löser och rättfärdigar allting. Och när de Svarta hundra¹ sticker sina smutsiga fingrar i bolsjevikerernas fickor, så gör de det i namn av varken mer eller mindre den ”revolutionära demokratins” auktoritet. Men låt oss inte gå händelserna i förväg.

Eftersom den socialistrevolutionära och mensjevikiska demokratin representerade borgarklassens makt, eller snarare att makten neutraliserades med hjälp av koalitionen, så högg den faktiskt huvudet av revolutionen. Genom att å andra sidan försvara sovjeterna som organ, så hindrade den småborgerliga demokratin regeringen från att skapa en administrativ apparat på landsbygden. Regeringen var inte bara maktlös att göra något gott, utan tillfogade bara ont. Sovjeterna hade massvis med ambitiösa planer, men kunde inte genomföra en enda av dem. Den kapitalistiska republiken hade införts uppifrån och arbetardemokratin hade skapats underifrån, och de förlamade varandra. Varhelst de stötte samman uppstod därför ett oräkneligt antal gräl. Ministrarna och kommissarierna undertryckte de revolutionära självstyrande organen, befälhavarna darrade av raseri mot armékommittéerna, sovjeterna sprang fram och tillbaka mellan massorna och regeringen. Kris följde på kris, ministrar kom och gick. Massornas missnöje ökade allteftersom myndigheternas förtyck blev mer och mer fruktlöst och osystematiskt. Uppifrån måste hela livet ha sett ut som en kokande ”anarkistisk” störtflod.

Det var uppenbart att den härskande småborgerliga ”demokratins” försagda dualism var konkursmässig. Och ju djupare revolutionens problem blev, ju mer smärtsamt tydlig blev denna konkursmässighet. Hela statsapparaten stod på huvudet, eller snarare på två eller tre huvuden. En oförsiktig åtgärd från Miljukovs, Kerenskijs eller Tseretelis sida riskerade att välta hela allt. Och för varje dag blev alternativet alltmer oundvikligt: antingen måste sovjeterna ta makten, eller så kommer den kapitalistiska regeringen att undanröja sovjeterna. Det enda som krävdes för att rubba hela apparatens balans var en yttre stöt. Denna yttre stöt mot det dömda systemet kom i form av händelserna 16-18 juli. Den småborgerliga ”idyllen”, som hade skapats på grundval av en ”vänkaplig” allians mellan två ömsesidigt uteslutande system, fick dödsstöten. Och Tsereteli kunde i sina memoarer plita ner att hans plan för att rädda Ryssland hade omintetgjorts av kulspruteregementet.

1 **De svarta hundra:** Dessa gäng, som tog sina namn från olika medeltida gillen (”De ryska folkens förbund”, etc), var halvofficiella monarkistiska band som flackade omkring på landsbygden sedan 1905 års revolution, och understödde det officiella förtrycket med hjälp av terroristiska metoder. De var specialiserade på att organisera pogromer (från det ryska ordet för ödeläggelse) och var ansvariga för omkring 50.000 judars död.

II. Element av bonapartism

Er lilla butiksinnehavare är en sansad person: hans största skräck är att ”ta en risk”. Men samtidigt har han en fantastisk inbillningsförmåga: varje liten butiksinnehavare tror att han kan bli en Rotschild. Denna blandning av blodfattig måttfullhet och kraftlöst omåttliga fantasier är central i småbourgeoisins politik. Det är fel att tro, skrev Marx, att småbourgeoisins representanter alltid är snikna prutmakare. Långt därifrån, intellektuellt är de klart överlägsna de hopplösa brackorna. Ändå ”blir deras teorier typiskt småborgerliga av det faktum att deras tankar inte överskrider deras levnadssfär, och kommer därmed i teorin fram till samma frågor och lösningar som småbourgeoisin kommer fram till i praktiken.”

Sancho Panza är fegheten personifierad. Ändå har han en fallenhet för romantik: annars skulle han aldrig ha blivit Don Quijotes följeslagare.¹ Den småborgerliga politikens feghet förkroppsligas i sin mest motbjudande form i Dan. Tsereteli representerar en sammansmältning av denna feghet med romantiken. Tsereteli sa till Martov: ”Bara en dåre är inte rädd för någonting!” Å andra sidan är de välmenande kälkborgerliga politikerna rädda för allting: de är rädda för att uppväcka sina fordringsägares vrede; de är rädda för att diplomaterna ska ta deras ”pacifism” på allvar; men mest av allt är de rädda för makten. Precis som ”en dåre inte är rädd för någonting” anser de småborgerliga politikerna det lämpligt att skydda sig mot all dårskap med hjälp av feghet på alla områden. Och ändå överger de inte sina förhoppningar om att bli en Rotschild: efter att ha fått med två eller tre ord i Terestjenkos diplomatiska not tror de att de har fört freden närmare; de hoppas bibringa prins Lvov sin egen högst lojala medling mot inbördeskriget. Men den stora småborgerliga fredsmäklaren hamnar till sist i ett läge där han avväpnar arbetarna, utan att på något sätt avväpna kontrarevolutionen, det vill säga Polovtsov eller Kaledin. Och när första bästa kraftiga slag slår denna politik i bitar, så förklarar Tsereteli och Dan för alla som vill tro på dem, att revolutionen inte omintetgjordes av småbourgeoisins oförmåga att gripa hela makten, utan av kulspruteregementets ”uppror”.

Under flera års diskussioner om den ryska revolutionens karaktär har mensjevikerna hävdats att de sanna bärarna av revolutionär makt i Ryssland har varit de småborgerliga demokraterna. Vi har alltid påpekat att den småborgerliga demokratin inte klarar av att lösa denna fråga, och att den enda kraft som kan leda revolutionen till sitt mål är proletariatet, som får sin kraft från folkmassorna. Nu ville historien att mensjevikerna skulle bli den småborgerliga demokratin politiska företrädare, så att de i egen hög person skulle få bli exempel på sin totala oförmåga att hantera frågan om makten, det vill säga ta ledningen över revolutionen.

I *Rabotjaja Gazeta*, organ för Dans falska ”marxism”, försöker man ge oss stämpeln ”16 juli män”.² Vi har all anledning att slå fast, att under rörelsen 16 juli fanns alla våra sympatier definitivt hos arbetarna och soldaterna, och inte hos officersaspiranterna, Polovtsov, Lieber och ”spårhundarna”. [”Spårhundarna” (i direkt översättning ”snörvlarna” - öa) var en hemlig underrättelseorganisation som skapades av militärguvernören i Petrograd, överste Polovtsov, med hjälp från V Burtzov och G Alexinskij. De hade tidigare varit aktiva i rörelsen mot tsarismen, men slog sig under revolutionen ihop med de kontrarevolutionära moderata krafterna. Syftet med ”spårhundarna” var att krossa bolsjeviker. - Frainas kommentar.]

Hade det varit på något annat sätt så skulle vi bara förtjäna förakt. Men de bankrutta personerna i *Rabotjaja Gazeta* ska inte tala alltför högt om 16 juli, ty denna dag begick de politiskt

1 **Sancho Panza och Don Quijote**: Väpnaren och riddaren, huvudpersoner i Cervantes' klassiska satir över den medeltida romantiken. (1605-1615.)

2 **16 juni 1907** upplöste tsaren den Andra duman. Sedan dess kallades högern (kadeterna, oktobristerna, etc) för ”16 juni herrarna”.

Av en slump sammanträdde medlemmarna i Fjärde duman 16 juni 1917 för att utröna möjligheterna till en ny offensiv och beslutade sig för att kräva att provisoriska regeringen skulle starta en. (Se not 1 i *Istället för förord.*) Lenin kallade det ”En konferens av vilda tjuvar.” 16 juli 1917 demonstrerade arbetare och soldater med paroller om ”All makt åt sovjeterna!” etc, och samma dag beslutade sig högern för att avväpna arbetarna och de revolutionära soldater, ett beslut som också genomfördes.

själv mord. Om jag skulle ta till en mycket blandad liknelse, kan beteckningen ”16 juli män” vändas mot dem som ett tveeggat svärd, ty 16 juli genomförde det tsaristiska Rysslands rovgiriga kretsar en statskupp för att placera all statlig makt i sina händer. 16 juli 1917, i samband med revolutionens allra värsta kris, förkunnade de småborgerliga demokraterna högljutt att de inte kunde ta över statsmakten. ”16 juli männen” vände med hat ryggen åt de revolutionära arbetarna och soldaterna, som krävde att de skulle fullgöra sin mest grundläggande revolutionära plikt. Istället slöt de ett förbund med ”16 juni männen”, med målet att kuva, avvärpa och fångsla de socialistiska arbetarna och soldaterna. Det är den småborgerliga demokratins förräderi, dess skamliga kapitulation för den kontrarevolutionära borgarklassen, som har rubbat maktalliansen, och det är inte första gången i revolutionens historia.

Under dessa omständigheter skapades den senaste ministären, som kallades ”regeringen Kerenskij”.¹ Den småborgerliga demokratins obeslutsamma, maktlösa, darriga regim omvandlades till en personlig diktatur.

Under namn av en ”dubbelmakt” försiggick en strid mellan oförenliga klassintressen: den imperialistiska republiken och arbetardemokratin. Så länge stridsfrågorna i denna kamp förblev olösta så förlamade de revolutionen och gav oundvikligen upphov till symptom på ”anarki”. Eftersom sovjeterna leds av politiker som är rädda för allting, så vågar de inte gripa makten. De besuttna gruppernas representant, kadetpartiet, kunde ännu inte gripa makten. Det som behövdes var en stor försonare, medlare, en opartisk domare.

Redan vid ett möte med Petrogradsovjeten i mitten av maj hade Kerenskij kallats ”den ryska bonapartismens matematiska punkt”. Denna karakterisering visar redan från början att det inte handlar om Kerenskij, utan snarare om hans historiska funktion. Det vore ytligt att påstå att Kerenskij är av samma skrot och korn som den förste Bonaparte. Det finns inte minsta bevis för det. Ändå verkar hans popularitet inte vara någon slump. Kerenskij verkar stå på vänskaplig fot med alla de allryska kälkborgarna. I och med att Kerenskij försvarade politiska fångar, var ”socialistrevolutionär” och ledde narodnikerna, en radikal utan några band till den socialistiska skolan, så var han en fullständig återspeglings av revolutionens första fas, dess ”nationella” vaghet, den sympatiska idealismen hos dess förhoppningar och förväntningar. Han talade om jord och frihet, om ordning, fred mellan nationerna, försvar av fosterlandet, om Liebknechts hjältemod, om det faktum att den ryska revolutionen skulle förvåna världen med sin stora själ, allt medan han hela tiden vinkade med en röd silkesnäsduk. De halvt uppväckta kälkborgarna lyssnade till hans tal i extas: för dem verkade det som om de själva stod i talarstolen. Armén hälsade Kerenskij som en befriare från Gutjkov. Bönderna hörde att han var narodniker, delegat för *muzjikerna*.² Bakom de förvirrade radikala fraserna var hans uppfattningar ytterst måttfulla, och dög för att fånga liberalerna. Bara de mest upplysta arbetarna höll en viss distans. Men deras sovjet upplöstes i den ”revolutionära demokratin”.

Eftersom Kerenskij helt saknade dogmatiska spärrar blev han den förste ”socialisten” att gå med i den borgerliga regeringen. Han var den förste att kalla massornas alltmer påträngande sociala krav för ”anarkistiska”: redan i maj hade han skarpt tillrättaviserat finnarna och talat högtravande om ”upproriska slavar”, vilket var balsam för själen för alla sårade egendomsägare. På så sätt innehöll hans popularitet snart en sannskyldig härva av motsättningar, och återspeglade därmed oklarheterna hos revolutionens första skede och hopplösheten hos dess andra. Och när historien tvingades fylla en lucka i domarkåren fanns det inte någon lämpligare person tillgänglig än Kerenskij.

Det historiska nattliga mötet i Vinterpalatset³ var bara en upprepning av den politiska

- 1 **15 juli 1917** lämnade kadeterna den provisoriska regeringen på frågan om Ukraina. Kerenskij ombildade sin regering och blev 4 augusti premiärminister. Det var inrikesminister Tsereteli som skrev den ökända polisförordning under vilken arresteringsorder mot Lenin, Trotskij och andra utfärdades, och det var också han som kallade den nya koalitionen för en ”räddningsregering”. Den nya koalitionen utropades till det 22 juli, men varade bara två veckor.
- 2 **Muzjik** är ryska för bonde.
- 3 31 juli bytte **provisoriska regeringen högkvarter** från Marinskijpalatset till Vinterpalatset, och det var där ”det historiska nattliga mötet” ägde rum. Det var historiskt bara av den anledningen att den nya koalitionsregeringen bara

förödmjukelse som den ”revolutionära” demokratin hade förberett för sig själv vid Moskvakonferensen. Under alla förhandlingar satt kadeterna med alla trumf på hand. Den socialistrevolutionära och mensjevikiska demokratin, som skördade framgångar i alla demokratiska val utan undantag, och var dödsförskräckt över dessa framgångar, bad allra ödmjukast de privilegierade liberalerna att samarbeta i regeringen! 16 juli hade inte kadeterna varit rädda för att kasta makten till sovjeterna, och liberalerna var inte rädda för att helt och hållet ta makten, och det är uppenbart att de var situationens herrar.

Om Kerenskij var den kraftlösa sovjetmaktens sista ord, så var det nödvändigt att han blev det första ordet under befrielsen från denna makt. För tillfället kan vi acceptera Kerenskij, men bara på villkor att han klipper av navelsträngen till sovjeterna – så lät borgarklassens ultimatum.

I sin rapport till sovjeten klagade Dan på att ”diskussionen i Vinterpalatset tyvärr bara var prat, och dessutom ointressant prat.”

Det är svårt att förstå djupet i dessa klagomål från den ”revolutionära” demokratins parlamentarism, som lämnade Tauridpalatset¹ på kvällen och återvände tomhänta på morgonen. Socialistrevolutionärernas och mensjevikernas ledare lade respektfullt sin del av makten vid Kerenskijns fötter. Kadeterna accepterade nådigt gåvan: hursomhelst såg de inte Kerenskij som en stor opartisk domare, utan bara som en förmedlande länk. Att omedelbart ta hela makten hade varit alltför riskabelt med tanke på massornas oundvikliga revolutionära motstånd. Det var mycket vettigare att tilldela den för tillfället ”oberoende” Kerenskij, i samarbete med Avskentjev, Savinkov och andra socialistrevolutionära moderata politiker, uppgiften att med hjälp av ett mycket hårdare förtryck röja vägen för en rent borgerlig regering.

Den nya koalitionsregeringen - ”regeringen Kerenskij” - bildades. Vid en första anblick skilde den sig inte från den andra koalitionsregeringen, som så ovärdigt hade fallit ihop 16 juli. Sjingarjev försvann, Kokosjin anlände. Tsereteli klev åt sidan, Avskentjev klev fram. Alla dessa personalförluster underströk bara det faktum att båda sidor enbart betraktade regeringskabinettet som en språngbräda. Men mycket viktigare var de två gruppernas radikalt förändrade ”betydelse”. Tidigare hade de ”socialistiska” ministrarna – åtminstone ”i teorin” - betraktats som ombud för sovjeterna, kontrollerade av sovjeterna: de borgerliga ministrarna fungerade som en mur mellan alliansparterna och kapitalisterna. Men nu går de borgerliga ministrarna som underordnad grupp med i de besuttna klassernas öppet kontrarevolutionära block (kadetpartiet, ledarna för handeln och industrin, godsägarnas förbund, dumans provisoriska kommitté, kosackerna, generalstaben, de allierade diplomaterna), och de ”socialistiska” ministrarna fungerar bara som en mur mot folkmassorna. Kerenskij möttes av tystnad i sovjeternas exekutivkommitté, men lyckades få ovationer genom att lova att inte tillåta ett återupprättande av monarkin. Högre är inte den kälkborgerliga demokratins krav! Avskentjev krävde att alla skulle göra ”upppoffringar”, och spred ett överflöd av sin stående repertoar av halvt kantiansk, halvt religiös smörja. Och som det anstår en idealist vid makten, denna tvingande nödvändighet, så förde han ständigt kosackerna och officersaspiranterna på tal. Och de överraskade bondedeputerade såg sig förundrat kring och upptäckte att innan de hade haft möjlighet att skaffa jord från godsägarna så var det något som avskaffade deras inflytande över statsmakten.

Överallt utmanövrerade de kontrarevolutionära generalstaberna armékommittéerna, samtidigt som de i stor utsträckning använde dem för repressalier mot massorna, och på så sätt undergrävde soldatororganisationernas auktoritet och förberedde deras störtande. För detta syfte hade den borgerliga kontrarevolutionen tillgång till sina ”socialistiska” ministrar. Men under sitt svindlande fall drar ministrarna med sig just de sovjeter som de nu är oberoende av, men vilka precis som förut fortfarande är beroende av ministrarna. Efter att ha av sagt sig makten borde de demokratiska organisationerna också ha avvecklat sin auktoritet. Således förbereddes allting för Miljukovs

varade i två veckor!

1 **Tauridpalatset:** Byggt av Potemkin under Katarina den stora, och beläget mellan kasernerna och arbetarkvarteren. Inrymde duman i den högra flygeln, och när sovjeterna bildades möttes de i den vänstra flygeln. I juli flyttade sovjeterna till Smolnij-institutet, en skola för adelns döttrar.

ankomst. Och bakom honom bidar general Gurko sin tid.

Moskvakonferensens betydelse hänger helt och hållet samman med denna allmänna inriktning på de övre kretsarnas politiska rörelse.

Under de senaste dagarna var kadeternas inställning till mötet inte bara [föga] entusiastisk, utan till och med fylld av misstroende. Även *Djelo Naroda*, organ för det parti vars representanter i regeringen hette Kerenskij, Avskentjev, Savinkov, Tjernov, Lebedjev, och så vidare, hyste en illa dold fientlighet mot vallfärden till Moskva. ”Om vi måste resa, så reser vi”, skrev *Rabotjaja Gazeta* med en suck, som en papegoja som katten har dragit in i stjärtfjädrarna. Rjabusjinskijs, Alexejevs, Kaledins, det härskande ”kvacksalvargängets” och andras tal, visade ingalunda på någon beredskap att godta Avskentjevs förslag om uppoffringar. Och slutligen skrev tidningarna att inte ens regeringen lade någon avgörande vikt vid Moskvakonferensen. *Cui prodest?*¹ I vems intresse och varför sammankallas denna konferens?

Det var klart som korvspad att den helt och hållet riktades mot sovjeterna. Dessa åker inte till konferensen, de dras dit med en lasso. Mötet är ett hjälpmedel för de kontrarevolutionära klasserna för att slutgiltigt slå ner sovjeterna. Varför har då borgarklassens ansvariga organ en så avvaktande inställning till konferensen? Därför att man först av allt måste slå fast den högsta opartiska domarens ”klasslösa” ställning. Miljukov är rädd för att Kerenskij kan lämna konferensen med en alltför stark ställning, och att Miljukov politiska semester därmed skulle bli obehagligt lång. Varje patriot bevarar fosterlandet på sitt eget sätt.

Som ett resultat av den ”historiska” natten i Vinterpalatset föddes Kerenskijs regim, som vi skulle kunna kalla en ”andra-års-bonapartism”. Till sin personliga sammansättning och målsättning är Moskvakonferensen så att säga en upprepning i dagsljus av denna historiska natt. Tsereteli är än en gång förutbestämd att förklara för hela Ryssland att det vore en olycka och katastrof för revolutionen om makten skulle övergå i händerna på den revolutionära demokratin. Efter denna högtidliga deklaration av sin egen bankrutt kommer den revolutionära demokratis företrädare att få privilegiet att lyssna på en fruktansvärd anklagelse mot sig, som tidigare skisserats av Rodzjanko, Rjabusjinskij, Miljukov, general Alexejev och landets övriga ”eldsjälar”. Den imperialistiska klicken, som kommer att få hedersplatsen vid Moskvakonferensen av regeringen, kommer att föra fram parollen ”All makt bör ges till oss!” Sovjetledarna kommer att hamna ansikte mot ansikte med de besuttna klassernas glupska aptit, och de kommer att hota sovjetledarna med ett uppror från samma arbetare och soldater som Tsereteli avväpnade med slagordet ”All makt åt sovjeterna!” I egenskap av ordförande kommer Kerenskij bara att kunna notera att det existerar ”oenighet”, och rikta de ”intresserade parternas” uppmärksamhet på det faktum att de inte kan klara sig utan en opartisk domare. *Quod erat demonstrandum.*²

”Om jag hade suttit i sovjeternas centrala exekutivkommitté”, erkände mensjeviken Bogdanov vid ett möte med sovjeternas exekutivkommitté, ”så skulle jag inte ha sammankallat detta möte, ty regeringen kan inte uppnå de mål den siktar på: att stärka och bredda sin bas.” Man måste verkligen medge att dessa realpolitiker³ faktiskt inte vet vad som sker med deras eget aktiva samarbete. Efter upplösningen av koalitionen 16 juli, gjorde sovjetens vägran att ta makten det omöjligt att skapa en regering med en bred bas. Regeringen Kerenskij har ingen kontroll, och är till själva sin natur en regering utan någon social bas. Den upprättades medvetet mellan två möjliga grundvalar: de arbetande massorna och de imperialistiska klasserna. Däri ligger dess bonapartism. När de privilegierade och demokratiska partierna väl har knuffats åt sidan, har Moskvakonferensen till syfte att planera den personliga diktatur som, med hjälp av en oansvarig äventyrspolitik, kommer att undergräva revolutionens alla framsteg.

För detta ändamål måste den ha en opposition både till vänster och höger. Det enda viktiga är

1 **Cui prodest?** Latin för ”Vem tjänar på det?”

2 **Quod Erat Demonstrandum (QED):** Latin för ”Vilket skulle bevisas”.

3 **Realpolitiker:** En som arbetar för nationens ära och intressen före alla andra överväganden.

att de ungefär balanserar varandra och att samhällsförhållandena upprätthåller denna jämvikt. Men det är just det som saknas.

Den tidiga tsarismen hade uppstått ur en kamp mellan klasser i ett fritt samhälle. Men bakom de stridande grupperna och deras tsar fanns en stabil grundval av arbetare. Den nya tsarismen söker det nödvändiga stödet för sin existens i böndernas passiva tröghet. Samtidigt är bonapartismens viktigaste verktyg en väldisciplinerad armé. I vårt land har emellertid inte ett enda av dessa villkor ännu förverkligats. Vårt samhälle är genomsyrat av ytterst intensiva och öppna motsättningar. Kampen mellan arbetare och kapitalister, bönder och godsägare, soldaterna och generalstaben, de förtryckta nationaliteterna och den centrala statsmakten, ger inte staten någon som helst stabilitet, om inte regeringen bestämt skulle länka sin framtid till en av de stridande styrkorna. Fram tills dess en jordbruksrevolution har genomförts måste alla försök att inrätta en ”klasslös” diktatur med nödvändighet förbli kortlivade.

Miljukov, Rodzjanko, Rjabusjinskij vill att makten till sist ska hamna hos dem, det vill säga omvandlas till utsugarnas kontrarevolutionära diktatur över de revolutionära arbetarna, bönderna och soldaterna. Kerenskij vill skrämman demokratin med en kontrarevolution, och skrämman kontrarevolutionen med hjälp av demokratin, och därefter säkra sig en personlig diktatur, som inte skulle ge massorna någonting. Men han gjorde upp räkningen utan hyresvärden. De revolutionära massorna har fortfarande inte sagt sista ordet.

III. Armén under revolutionen

Från revolutionens allra första dagar har det pågått samma kamp i frågan om krig och fred: mellan arbetarnas och böndernas demokrati som tar form underifrån, och den imperialistiska republiken som de besuttna klasserna försökte upprätta uppifrån.

De ryktbara generalerna skyndade sig att ”erkänna” republiken – åtminstone för stunden – och förväntade sig bestämt att republiken skulle erkänna och kanske till och med utsträcka deras generalsvärdighet genom att bortse från ärkehertigen *Faineants*.¹ I deras ögon innebar den ”nationella” revolutionen en statskupp inom hovet för att göra sig av med Nicholas och hans Alix, samtidigt som den i sin helhet skulle bevara klassdisciplinen och den militära hierarkin. Några dagar tidigare hade telegrammen tillkännagivit att den grekiske ”ledaren” Venizelos hade utropat Grekland till ”en republik styrd av en kung”! Brussilov, Gutjov, Rodzjanko, Miljukov och de andra ville tvärtom att Ryssland skulle fortsätta vara en monarki, minus tsaren. Men utvecklingen fortsatte längs andra, djupare vägar. Upproret bland Petrograds regementen i mars² var inte resultat av en sammansvärjning: den orsakades av de utbredda upprorsstämningar som härskade i hela armén och inom folket i allmänhet. Och arbetarnas och soldaternas uppror riktade sig inte bara mot den förfallande och inkompetenta tsarismen, som inte ens kunde föra det krig som den själv hade frammanat, utan mot kriget självt. Den djupgående brytning som revolutionen orsakade i soldaternas sinne och uppträdande hotade inte bara krigets direkt imperialistiska mål, utan också själva verktyget för dessa mål, den gamla armén, som hade byggt på teorin om order uppifrån och blind lydnad bland de meniga

Nu rasar och ryter generaler, överstar, politiker, de borgerliga pennfäktarna mot Order nr 1.³ Enligt deras uppfattning var inte denna order resultatet av en allt förhärskande oro i armén, utan tvärtom berodde denna oro på ordern. Soldaterna lydde ju faktiskt order så sent som igår och idag har de slutat att göra det: är det inte uppenbart att de har underkastat sig en ny ”order” som i böckerna går under beteckningen ”nr 1”? Denna generalstabens idioti ersätter för närvarande en verklig historieuppfattning inom breda kretsar av borgarklassen.

Arméns så kallade sönderfall fick sitt uttryck i soldaternas ohörsamhet mot sina överordnade och en vägran att betrakta detta krig som sitt. Det var just av dessa skäl som Kerenskij slungade orden ”upproriska slavar” i ansiktet på den uppvaknande armén. Om borgarklassen trodde att det räckte att sätta Gutjov istället för Suchomlinov för att på nytt spanna armén framför imperialismens vagn, så trodde Kerenskij i sin kalkborgerliga ytlighet och självgodhet att det skulle räcka att avlägsna Gutjov för att återigen göra armén till regeringens lydiga verktyg. Det var i sanning illusioner!

Utifrån masspsykologins synvinkel är revolutionen ett sätt att tillämpa sunna förnuftet på nedärvda institutioner och traditioner. Alla de vedermödor, lidande och förnedring som kriget förde med sig för folket, och i synnerhet för armén, välsignades och godkändes av tsaren. Om nu tsaren hade avskaffats i Petrograd, vad hindrade då soldaterna från att kasta av sig det envælde som utövades av officerarna som hade varit de mest nitiska och förnedrande företrädarna för det tsaristiska systemet? Varför skulle inte soldaterna fråga sig vad det var för mening och mål med kriget, när den person som tidigare hade avgjort frågan om freden hade avsatts?

Arbetar- och soldatdeputerades sovjeter vädjade i ett manifest till Europas folk i början av april⁴ om att samlas för att kämpa för en demokratisk fred. Det var ”Order nr 1” när det gällde

1 **Faineants**: Franska för latmaskar, dagdrivare.

2 **Upproret bland Petrograds regementen i mars**: Efter 8 mars vände sig Petrogradregementet mot sina officerare och anslöt sig till det revolutionära folket. Till och med tsarens handplockade palatsvakter övergav honom.

3 **Order nr 1**: Utfärdades 14 mars 1917 av Petrogradsovjeten, och ställde alla regementen under sovjeternas kontroll. Det skulle väljas kommittéer och sovjetrepresentanter, man avskaffade honnör när man inte var i tjänst, och order från dumans provisoriska kommitté skulle bara åtlydas om de inte stod i motsättning till sovjetens order.

4 **Sovjeternas aprilmanifest**: 27 mars 1917 antog Petrogradsovjeten ett manifest *Till världens folk*, där man uppmanade att kriget skulle avslutas, dock utan att kalla det en imperialistisk konflikt.

världspolitiska frågor. När manifestet kom som ett svar på den brännande, oemotståndliga frågan: ska vi fortsätta kämpa, och i så fall för vad? - då försökte imperialisterna låtsas som om det var manifestet som hade fått soldaterna att tänka på denna fråga, och det trots att de hade väckts av revolutionens dån.

Miljukov förutsåg att revolutionen skulle väcka kritiska och självständiga strömningar inom armén, och följaktligen innebära ett hot mot krigets imperialistiska mål. Han hade därför varit öppet mot revolutionen i Fjärde duman. Och när Miljukov nu väser giftigt om ”Ordern”, om manifestet, och om den socialistiska konferensen i Zimmerwald¹, och säger att det var dessa ting som förgiftade armén, så är det åtminstone en medveten lögn från hans sida. Miljukov vet mycket väl att det viktiga ”giftet” inte döljs i någon av sovjetens ”order”, som i bästa fall är måttfulla, utan i själva revolutionen, som gav massorna ett tillfälle att uttrycka sitt lidande i protester, krav och öppna styrkemätningar.

Arméns inre omvandling och förändringen av soldatmassornas politiska inriktning bröt plötsligt fram som en våldsamt katastrof vid fronten. Grundorsaken till denna katastrof är motsättningen mellan den imperialistiska politiken, som utnyttjade den provisoriska regeringen som sitt verktyg, och massornas längtan efter en omedelbar och ”rättvis” fred. Det är bara ur revolutionen som det kan växa fram en ny disciplin och verklig entusiasm i armén, genom att revolutionen modigt löser sina inre problem och otvetydigt bekämpar sina yttre hinder. Om folket och armén skulle känna och vara övertygade om att revolutionen var deras revolution, att regeringen var deras regering, att den skulle göra precis allt för att försvara deras intressen mot utsugarna, att den inte hade några planer på förtryck eller erövringar, att den inte bugade inför de ”allierade” finansierarna, att den öppet erbjöd länderna en omedelbar fred på en demokratisk grundval, under dessa omständigheter skulle de arbetande massorna och deras armé fyllas av en olöslig enhet. Och om den tyska revolutionen skulle komma och rädda oss i tid, så skulle den ryska armén kämpa mot Hohenzollern med samma entusiasm som de ryska arbetarna visade när de försvarade folkrörelsens framsteg mot kontrarevolutionens angrepp.

Imperialisterna fruktade denna utveckling som de fruktar döden, och de hade rätt. Småbourgeoisins smäsinta politik trodde inte mer på denna metod än den lilla butiksinnehavaren tror på möjligheten att expropriera bankerna. Genom att förkasta alla ”utopier”, med andra ord politiken att vidareutveckla revolutionen, så fortsatte socialistrevolutionärerna och mensjevikerna precis samma förödande dubbla politik som ledde till katastrofen.

Man sa, helt riktigt, till soldaterna att det var ett imperialistiskt krig från båda sidor, att den ryska regeringen var bunden till händer och fötter av ekonomiska, diplomatiska och militära överenskommelser, som stod i motsättning till alla länders intressen. Och sedan tillade de: ”Men fortsatt tills vidare att strida på grundval av de gamla avtalen, hand i hand med våra tidigare allierade.” Men soldaten som ”tills vidare” går ut i strid möter döden. Soldaterna kan bara göra detta yttersta offer om de bärs fram av elden från en gemensam entusiasm, som bara går att uppnå under förutsättning att man fullständigt tror på det rättfärdiga i sin sak. Revolutionen sopade undan de absurda idéerna om ”helig kanonmat”. Varken Kornilov eller Kaledin kan vända på historien förlopp och ens tillfälligt återupprätta bödlarnas disciplin, annat än med hjälp av ett fruktansvärt förtryck, liktydigt med en lång period av blodigt kaos. Armén kan bara återfå sin stridsduglighet med hjälp av nya mål, nya metoder och en ny organisation. Man måste dra alla slutsatser från revolutionen. Den tvetydiga, obeslutsamma politiken som den provisoriska regeringen, med hjälp av socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, hade förberett för armén innehöll fröet till en säker katastrof. Armén hade beväpnats med vissa normer och hade fått möjlighet till öppen kritik. Då sattes det upp nya mål för armén, där man definitivt inte betonade den revolutionära kritiken. Och i namn av dessa mål krävde man att den utmattade, svältande och oskodda armén skulle göra övermänskliga ansträngningar. Går det att tvivla på resultatet, om vi dessutom kommer ihåg att

1 **Zimmerwald:** 5-8 september 1915 höll europeiska socialister en konferens mot kriget i Zimmerwald, i Schweiz. Konferensen utfärdade ett manifest och valde en internationell socialistisk kommitté.

vissa generaler i staben medvetet arbetade för ett ryskt nederlag?

Men den provisoriska regeringen berusade sig med svulstigheter och tomma ord. *Herrar ministrar* betraktade soldatmassorna, som befann sig i ett tillstånd av djup oro, som ett råmaterial som kunde förvandlas till vad som helst som behövdes för att försvara de imperialistiska intressen, som hade lamslagit vårt olycksaliga, förstörda land. Kerenskij bönföll, hotade, gick ner på knä, men gav inte soldaterna svar på ett enda av deras allvarliga problem. Efter att ha lurat sig själv med billigt prat, säkerställde han i förväg stöd från sovjetkongressen, där det härskade en trots sin "vaksamhet" högdragen småborgerlig demokrati, och således beordrade Kerenskij en offensiv. Det var bokstavligt talat den ryska kontrarevolutionens "Order nr 1".

17 juni talade vi internationalister öppet vid sovjetkongressen¹ om den planerade offensiven. Utöver en grundläggande kritik, pekade vi på att en offensiv under arméns nuvarande tillstånd vore ett militärt äventyr, som hotade arméns själva existens. Det visade sig att vi bara hade sett alltför klart. Regeringen hade bortsett från allt, och inte förutsett någonting. Regeringspartierna, socialist-revolutionärerna och mensjevikerna, hade slungat fördömanden mot oss istället för att använda våra förslag.

Eftersom bolsjevikerna hade förutsett katastrofen, så lades skulden för den naturligtvis på – bolsjevikerna. Bakom tragedin, som orsakades av okunnighet och bristande ansvar, dolde sig den allra värsta feghet. De som formar våra öden såg det som sin främsta plikt att hitta en syndabock att skylla på. De halvofficiella talen och artiklarna från dessa dagar kommer för alltid att stå som monument över mänsklig tarvlighet.

Under en tid kan förvisso jakten på bolsjevik förvirra frågan i folkets sinnen. Men den kan inte eliminera eller på något sätt minska betydelsen hos frågan om regeringens ansvar. Oavsett om bolsjevikerna är skyldiga eller ej, varför förutsåg inte regeringen någonting? Den verkar inte alls ha haft någon kunskap om den armé som den skickade ut i fält. Utan att för ett ögonblick överväga om armén kunde förstå en offensiv beordrade de armén att gå framåt. Och de som satt i ledningen för regeringen var inte bolsjevik. Oavsett vad bolsjevikerna har gjort, så ligger hela ansvaret för det tragiska äventyret med en offensiv på regeringen Kerenskij, Tseretelis och Tjernovs axlar. Detta ansvar blir ännu större av det faktum att varningsrösterna inte bara verkar ha kommit från internationalisternas läger. Den imperialistiska *Novoje Vremja*, som har nära band till den reaktionära generalstaben, hade följande att berätta 5 augusti, angående förberedelserna av offensiven:

Eftersom den försiktige Alexejev inte ville kasta ut oförberedda styrkor i slakten, eftersom han inte ville riskera de redan uppnådda framgångarna för tveksamma resultat, så blev han entledigad. Illusionen om framgångar, längtan efter en snabb fred, som upprorsledarna i Petrograd hoppades påtvinga Tyskland, förde upp Brussilov till toppen på vågen, men sänkte honom snabbt när vågen bröt.

Dessa uttrycksfulla rader förklarar och bekräftar *Retjs* förvirrade anmärkningar vid tiden för Alexejevs avgång², hur en "djärv strateg" försvann och ersattes av en "kavallerist" som inte kände sådant som eftertanke. Genom att tvinga fram en offensiv hann kadeterna klara sig undan från förebräelser för kavalleripolitik eller strategi, och på detta sätt förberedde de sin uppseendeväckande avgång från regeringen 15 juli. Och de "socialistiska" ministrarna förklarade förtroligt viskande till den "revolutionära demokratins" öron att bytet av de militära ledarna, som i själva verket berodde på vågspelet med en offensiv, innebar att man bytte ut "monarkisten" Alexejev mot den "sanna demokraten" Brussilov. På så sätt görs historia.

Efter att ha "kastat ut oförberedda styrkor i slakten" - för att använda *Novoje Vremjas* ord –

- ¹ **Sovjetkongressen:** Arbetar- och soldatdeputerades första allryska sovjetkongress sammanträdde i Petrograd 16 juni till 17 juli. Bolsjevikerna befann sig i minoritet och lyckades inte få kongressen att gå mot den provisoriska regeringen och överföra makten till sovjeterna.
- ² **Alexejevs avgång:** 4 juni 1917 ersattes överbefälhavare Alexejev av Brussilov.

och drabbats av fruktansvärda konsekvenser, återstod bara att ge Dan, Lieber och resten av de patriotiska herrarna i uppgift att inleda systematiska förföljelser av bolsjevikerna. Detta är en portion av samma ”kreativa arbete” för nationens försvar som är så väl anpassat till de tidigare nämnda ”ledarnas” axlar. I sina ansträngningar att besegra de borgerliga bråkstakarna rasade Dan och Lieber mot ”demagogerna” som sprider paroller om att publicera de hemliga fördragen, helt och hållet bryta med imperialisterna, etc bland de ”okunniga soldatmassorna”. ”Det stämmer”, bekräftade de borgerliga bråkstakarna, ”men det gäller lika mycket Order nr 1 och aprilmanifestet, som ni på ett demagogiskt sätt spred bland de okunniga soldatmassorna.” Och när Dan, Lieber och de andra stryker kallsvetten ur pannan och gör allt för att påminna sig de mest grundläggande revolutionära principerna för att försvara sina ungdomssynder, så upptäcker de med fasa att de bara behöver upprepa våra ord. Och det är en ödesdiger detalj: ty våra paroller återspeglar bara inflytandet från revolutionens utveckling, under vars förlopp Order nr 1 och sovjeternas manifest är den första milstolpen.

Men det vid en första anblick mest anmärkningsvärda i hela denna affär är, att trots offensivens fruktansvärda resultat så fortsätter de ”socialistiska” ministrarna att räkna den till sin fördel, och i samtalen med borgarklassen pekar de på offensiven som sitt största patriotiska bidrag.

”Jag frågar er”, ropade Tsereteli vid Moskvakonferensen, ”vem hade haft lättast att flytta fram det revolutionära Rysslands styrkor – krigsminister Gutjkov eller krigsminister Kerenskij?”
(Rop, ”Bravo!”, och applåder.)

Alltså skryter Tsereteli öppet med att Kerenskij genomför det arbete som Gutjkov skulle ha utfört, men som, eftersom han inte hade den ”revolutionära” demokratins anseende att utnyttja, blev alltför mycket för honom. Och trots den katastrof som offensiven ledde till erkänner borgarklassen gladeligen Kerenskij's tjänster:

”Vi känner till och ska minnas”, förkunnade kadeten Nabokov under Moskvakonferensen, ”att det stora utbrottet av entusiasm i den ryska armén för två månader sedan, som under dessa fruktansvärda dagar lade en ny hjältemodig sida till vår historia, inspirerades av den man som nu står i ledningen för den provisoriska regeringen. Historien kommer aldrig att glömma hans tjänst vid detta tillfälle.”

Det står följaktligen helt klart, att den ”hjaltemodiga sida” som offensiven 1 juli skulle vara, inte har något som helst samband med nationens försvar, eftersom offensiven har lett till att Rysslands militära effektivitet helt enkelt blivit sämre. Om borgarklassen ändå talar uppskattande om offensiven, så är det av den enkla anledningen att det svåra slag som drabbade armén som ett resultat av Kerenskij's politik resulterade i gynnsamma förhållanden för att sprida panik och för de kontrarevolutionära planerna. Den socialistrevolutionära och mensjevikiska demokratin hade utnyttjat hela sin makt för att tvinga fram en offensiv. Och denna offensiv raderade fullständigt ut den motsättningsfyllda och konkursmässiga regim, som de kälkborgerliga ledarna hade använt hela sin inskränkta uppfinningsförmåga för att stöda.

Både offensiven och fredsfrågan betraktas av borgarklassen och generalerna utifrån inrikespolitisk synvinkel, det vill säga för att gynna kontrarevolutionen. Vid Moskvakonferensen uttrycktes det allra klarast av general Kornilov. ”För närvarande går det inte att uppnå fred”, sa han, ”om bara av den orsaken att vi inte befinner oss i en position där vi kan demobilisera. Först av allt måste vi öka officerarnas prestige.” Det fanns alltför många personer i armén som hade beväpnats av regeringen, och som riktade alltför radikala krav till regeringen. Bara genom att fortsätta kriget, oavsett chansen till framgång, skulle man få möjlighet att ”öka officerarnas prestige”, återta kontrollen över de militära massorna, och garantera en demobilisering som inte skulle göra det möjligt för soldaterna att hota egendomens och den imperialistiska regeringens stöttepelare. Om det skulle krävas en separat fred för att uppnå detta mål, så skulle borgarklassen sluta en sådan fred, utan att blinka.

Från och med 1 juli tar kontrarevolutionen stora kliv framåt med mycket stort självförtroende. Och den kommer inte att stanna förrän den får en kraftig smäll mitt i solar plexus.

IV. Vad härnäst?

Det finns knappast något utrymme för tvivel om att den nuvarande regeringen, som är den osäkra och illvilliga oförmågan personifierad, inte kommer att klara angreppen från Moskva och kommer att drabbas av nya förändringar. Det är inte förgäves som general Kornilov förklarar att vi inte behöver frukta en ny kris för makten. Det för närvarande snabaste sättet att övervinna en sådan kris är med hjälp av en högersväng. Huruvida Kerenskij under dessa omständigheter kommer att bli ännu mer självständig från demokratins kontroll, som kommer att ersättas av imperialistklickarnas mer reella ”osynliga regering”, huruvida den nya regeringen kommer stå i något bestämt förhållande till de besuttna klasserna generalstab, som utan tvekan kommer att skapas av Moskvakonferensen, vilken andel de ”socialistiska” bonapartisterna kommer att få i den nya koalitionsregeringen – alla dessa frågor är av sekundär betydelse. Men även om borgarklassens angrepp skulle avvärjas och Moskvakonferensen skulle utmynna i att kadeterna återigen lämnar regeringen, så skulle den ”revolutionära demokratins” anspråk på makten på intet vis vara detsamma som en verkligt revolutionärt-demokratisk makt. De officiella sovjetledarna är bundna till händer och fötter av sina åtaganden gentemot arbetarna och reservtrupperna, och skulle bli tvungna att fortsätta sitt dubbelspel och sin opportunistiska politik. Genom att lämna regeringen överlämnade Konovalov bara sitt uppdrag till Skobelev.¹ Även utan kadeter skulle Kerenskij-Tseretelis kabinett fortsätta att genomföra ett halvt kadetprogram. Kadeternas försvinnande är en droppe i havet: det krävs nytt blod och nya metoder.

Hursomhelst sätter Moskvakonferensen punkt för och sammanfattar hela den fas i revolutionen där den ledande rollen spelades av socialistrevolutionärernas och mensjevikernas taktik att samarbeta med borgarklassen, ett samarbete som grundades på ett förkastande av revolutionens självständiga mål, på att underordna dem under tanken på en koalition med revolutionens fiender.

Den ryska revolutionen är ett direkt resultat av kriget. Kriget skapade den nödvändiga landsomfattande organisation som krävdes för den, armén. Vid tiden för revolutionen hade befolkningens majoritet, bönderna, tvingats in i en organisation. De soldatdeputerades sovjeter uppmanade armén att skicka politiska representanter, varvid bondemassorna automatiskt skickade intellektuella halvliberaler till sovjeterna. Dessa personer översatte därefter sovjeternas obegränsade förhoppningar och strävanden till de mest föraktliga spetsfundigheter och opportunistiska hårklyverier. Den småborgerliga intelligentsian, som på alla sätt är helt beroende av storbourgeoisin, fick ledningen över bönderna. Soldatböndernas företrädare fick en klar majoritet över arbetarnas representanter i sovjeterna. Petrograds proletära förtrupp kallades för okunniga massor. Revolutionen blommade i mars ut i form av ”lantliga” socialistrevolutionära och mensjevikiska intellektuella som lutade sig på bönderna. Med hjälp av dubbla och tredubbla val reste sig på denna grund den centrala exekutivkommittén. Petrogradsovjeten, som under den inledande perioden fullgjorde landsomfattande funktioner, stod ända från början under direkt inflytande från de revolutionära massorna. Den centrala exekutivkommittén uppehöll sig tvärtom i den revolutionära byråkratins höjder, avskild från Petrograds arbetare och soldater och fientligt inställd till dem.

Det räcker att påminna sig att exekutivkommittén ansåg det nödvändigt att inkalla trupper från fronten för att slå ned demonstrationerna i Petrograd, som när trupperna anlände faktiskt hade upplösts av demonstranterna själva. De kälkborgerliga ledarna begick politiskt självmord när de bara kunde se kaos, anarki och kravaller i revolutionens – utifrån hur det stod till i nationen – naturliga benägenhet att rusta sig med en maktapparat. När Tsereteli, Dan och Tjernov avvärjade Petrograds arbetare och soldater, så avvärjade de revolutionens förtrupp och orsakade ohjälplig skada på sin egen exekutivkommittés inflytande.

Inför kontrarevolutionens nuvarande intrång talar dessa politiker om att återupprätta

1 **Konovalov** avgick som handelsminister i prins Lvovs provisoriska (koalitions)regering 31 maj 1917.

sovjeternas auktoritet och betydelse. Deras aktuella slagord är svammel om att organisera massorna runt sovjeterna. Men detta tomma sätt att ställa frågan är djupt reaktionärt. Genom att skenbart uppmana till organisering försöker de undvika frågan om kampens politiska mål och metoder. Att organisera massorna i namn av att ”öka sovjeternas auktoritet” är ett hopplöst och meningslöst åtagande. Massorna trodde på sovjeterna, följde dem och höjde dem till enorma höjder. Till resultat fick de se hur sovjeterna underkastade sig massornas värsta fiender. Det vore barnsligt att tro att massorna en andra gång kunde eller skulle vilja upprepa ett historiskt experiment som redan blivit avfärdat. För att inte massorna, som har tappat tilltron till demokratins nuvarande dominerande roll, inte också ska tappa tron på revolutionen själv, så måste de få en kritisk bedömning av allt det politiska arbete som revolutionen hittills har genomfört. Och det innebär att skoningslöst fördöma de socialistrevolutionära och mensjevnikiska ledarnas hela arbete.

Vi ska säga till massorna: de lägger skulden på bolsjeviker, men hur kommer det sig att de inte hade kraft nog att bekämpa bolsjeviker? De hade inte bara majoriteten i sovjeterna, utan också regeringens hela auktoritet, och ändå lyckades de bli besegrade av en ”sammansvärjning” från vad de kallar ett obetydligt gäng bolsjeviker.

Efter händelserna 16-18 juli blev socialistrevolutionärerna och mensjeviker allt svagare i Petrograd, medan bolsjeviker blev allt starkare. Samma sak ägde rum i Moskva. Det visar helt klart att bolsjevismens politik uttrycker revolutionens verkliga krav allteftersom den går framåt, medan den socialistrevolutionära och mensjevnikiska ”majoriteten” bara upprepar massornas hjälplöshet och efterblivenhet från igår. Men idag räcker det inte bara att stå stilla: därför måste stillaståndet förstärkas med ett våldsamt förtryck. Dessa personer kämpar mot revolutionens inneboende logik, och befinner sig därför i samma läger som revolutionens klassmedvetna fiender. Av just detta skäl är det vår plikt att minska förtroendet för dem i namn av revolutionen som är vår morgondag.

Det tydligaste tecknet på hur tomt slagordet ”stärka sovjeterna” är, syns i de ömsesidiga förhållandena mellan den centrala exekutivkommittén och Petrogradsovjeten. Eftersom Petrogradsovjeten fick sitt stöd från arbetarklassens främsta led och de soldater som anslöt sig till dem, och mer och mer beslutsamt närmade sig den revolutionära socialismens ståndpunkter, så undergrävde den centrala exekutivkommittén systematiskt dess auktoritet och betydelse. Den sammankallades inte på flera månader. De tog faktiskt från den sitt organ, *Izvestija*. I dess spalter kan man inte längre hitta några som helst uttryck för Petrogradproletariatets tankar och liv. När den rasande borgarpressen förtalar och skändar Petrogradproletariatets ledare så hör eller ser *Izvestija* ingenting. Vad kan under dessa omständigheter parollen om att ”stärka sovjeterna” egentligen betyda? Det finns bara ett svar på det: att stärka Petrogradsovjeten gentemot den centrala exekutivkommittén, som har byråkratiserats och vars medlemskap är oförändrat. Vi måste se till att Petrogradsovjetens organisation, försvar och politiska funktion förblir fullständigt oberoende.

Detta är den allra viktigaste frågan, och att lösa den står högst på dagordningen. Petrogradsovjeten måste bli centrum för en ny revolutionär mobilisering av arbetar-, soldat- och bondemassorna – i en ny kamp om makten. Vi måste av all kraft stödja initiativet från arbetarnas fabrikskommittéers konferens att sammankalla en allrysk arbetardeputerades kongress. För att proletariatet ska kunna erövra de utfattiga soldat- och bondemassorna måste dess politik beslutsamt och obevekligt gå mot den centrala exekutivkommitténs taktik. Det ovanstående visar helt klart hur kraftlöst reaktionär och utopisk *Novaja Zjizns* idé om ett förbund mellan oss och mensjeviker är. Ett sådant förbund kan bara uppnås om proletariatet som klass skulle omorganisera sin centrala organisation i landsomfattande skala. Vi kan inte förutse historiens alla svängningar, Som politiskt parti kan vi inte hållas ansvariga för historiens utveckling. Men vi är desto mer ansvariga inför vår klass, att få den att kunna genomföra sitt uppdrag under historiens alla svängar – det är vår grundläggande politiska plikt.

Tillsammans med ”räddnings”-regeringen¹ gör de härskande klasserna allt i sin makt för att

1 15 juli 1917 lämnade kadeterna den provisoriska regeringen på frågan om Ukraina. Kerenskij ombildade sin

uppmärksamma inte bara arbetarna utan också armén och landsbygden på revolutionens politiska problem, och det i så intensiv form som möjligt. Socialistrevolutionärerna och mensjevikerna har gjort, och gör fortfarande, allt de kan för att visa så stor del som möjligt av landets arbetande befolkning att deras taktik är helt konkursmässig. Det åligger nu vårt parti, dess energi, omsorger och envishet, att dra de oundvikliga slutsatserna från den nuvarande situationen, att i spetsen för de utblottade och utmattade massorna föra en beslutsam kamp för deras revolutionära diktatur.

regering och 4 augusti blev han premiärminister. Inrikesminister Tsereteli skrev den ökända polisförordning som beordrade att Lenin, Trotskij och andra skulle arresteras, och det var också han som kallade den nya koalitionen en "räddningsregering"! Den utropades som sådan 22 juli. Men den nya koalitionen höll bara i två veckor.

V. Den ryska revolutionens karaktär

De liberala, socialistrevolutionära och mensjevikiska skribenterna och politikerna grubblar en hel del över frågan om den ryska revolutionens sociologiska betydelse. Är det en borgerlig revolution eller någon annan sorts revolution? Vid en första anblick kan detta akademiska teoretiserande verka något förbryllande. Liberalerna har inget att vinna på att avslöja klassintressena bakom ”sin” revolution. Och vad gäller de småborgerliga ”socialisterna” så använder de i allmänhet inte teoretiska analyser i sin politiska verksamhet, utan snarare ”sunt förnuft”, som bara är ett annat namn på slätstrukenhet och brist på principer. Faktum är att Miljukov-Dans uppfattning om den ryska revolutionens borgerliga karaktär, som fick sin inspiration av Plechanov, inte innehåller ett enda korn teori. Varken *Jedinstvo*, *Rjetj*, *Djen* eller *Rabotjaja Gazeta* anstränger sig att förklara vad de menar med en borgerlig revolution. Syftet med deras manövrar är rent praktiskt: att visa att den borgerliga revolutionen har ”rätt” att ta makten. Även om sovjeterna utgör den politiskt skolade befolkningens majoritet, även om de kapitalistiska partierna fullständigt sopades undan i alla demokratiska val, både i städerna och på landsbygden – så är det ”så länge vår revolution är borgerlig” nödvändigt att bevara borgarklassens privilegier, och tilldela den en roll i regeringen som den på intet vis är berättigad till utifrån hur de politiska grupperna formerar sig i landet. Om vi skulle agera i enlighet med den demokratiska parlamentarismens principer är det uppenbart att makten tillhör socialistrevolutionärerna, antingen ensamma eller i allians med mensjevikerna. Men eftersom ”vår revolution är en borgerlig revolution” så avskaffas demokratins principer, och de personer som företräder folkets överväldigande majoritet får fem platser i regeringen, medan företrädarna för en obetydlig minoritet får dubbelt så många. Åt helvete med demokratin! Länge leve Plechanovs sociologi!

”Jag antar att ni skulle vilja ha en borgerlig revolution utan borgarklassen?”, frågar Plechanov då listigt, och hänvisar till dialektiken och Engels.

”Just det!”, inskjuter Miljukov. ”Vi kadeter är beredda att avsäga oss makten, som folket uppenbarligen inte vill ge oss. Men vi kan inte fly undan inför vetenskapen.” Och hänvisar till Plechanovs ”marxism” som sin källa.

Eftersom vår revolution är en borgerlig revolution, förklarar Plechanov, Dan och Potressov, så måste vi få till stånd en politisk koalition mellan de arbetande och utsugarna. Och i ljuset från denna sociologi avslöjas Bublikovs och Tseretelis pajasaktiga handslag i sin fulla historiska innebörd.

Problemet är bara att samma borgerliga karaktär på revolutionen som nu tas som intäkt för koalitionen mellan socialisterna och kapitalisterna, under flera år har använts av samma mensjeviker för att dra rakt motsatta slutsatser.

Eftersom regeringsmakten under en borgerlig revolution, brukade de säga, inte kan ha någon annan funktion än att säkra borgarklassens dominans, så är det uppenbart att socialismen inte kan ha något med den att göra. Dess plats är inte i regeringen utan i oppositionen. Plechanov ansåg att socialister under inga som helst omständigheter kunde delta i en borgerlig regering, och han angrep Kautsky våldsamt för hans resolution som medgav en del undantag i detta avseende. ”*Tempora legesque mutantur*”¹ uttryckte den gamla regimens herrar det. Och det verkar också vara fallet med Plechanovs sociologiska ”lagar”.

Oavsett hur motsägelsefulla mensjevikernas och deras ledare Plechanovs uppfattningar än kan vara, om man jämför deras uttalanden före revolutionen med deras uttalanden av idag, så domineras båda av en tanke, nämligen att man inte kan genomföra en borgerlig revolution ”utan borgarklassen”. Vid första påseende kan denna tanke verka självklar. Men den är bara idiotisk.

Mänsklighetens historia började inte med Moskvakonferensen. Det har funnits revolutioner tidigare. I slutet av 1700-talet ägde det rum en revolution i Frankrike, som inte utan anledning kallas

1 **Tempora legesque mutantur**: Latin för ”Tider och lagar förändrar sig.”

den ”stora revolutionen”. Det var en borgerlig revolution. Under ett av sina skeden föll makten i händerna på jakobinerna, som stöddes av ”*sanskulotterna*”, eller stadsbefolkningens halvproletära arbetare. De satte upp en prydlig rektangel i form av giljotinen mellan sig och girondisterna, borgarklassens liberala parti, den tidens kadeter.¹ Det var först jakobinernas diktatur som gav den franska revolutionen sin nuvarande betydelse, som gjorde den till ”en stor revolution”. Och ändå kom inte denna diktatur bara till stånd utan borgarklassen, utan också mot dess motstånd. Robespierre, som inte hade haft tillfälle att bekanta sig med Plechanovs teorier, vände upp och ner på sociologins lagar, och istället för att skaka hand med girondisterna, så högg han huvudet av dem. Det var grymt, det går inte att förneka. Men denna grymhet hindrade inte den franska revolutionen från att bli stor, inom ramen för sin borgerliga karaktär. Marx, i vars namn så många försyndelser nu begås i vårt land, sa att ”hela den franska terrorn var bara underklassens ansträngningar att undanröja bourgeoisins fiender.”² Och eftersom samma borgarklass var mycket rädd för underklassens metoder att undanröja folkets fiender, så berövade jakobinerna inte bara borgarklassen makten, utan dessutom tillämpade de en regim av blod och järn mot borgarklassen, närhelst den försökte stoppa eller ”mildra” jakobinernas arbete. Uppenbarligen genomförde alltså jakobinerna en borgerlig revolution utan borgarklassen.

Med syfte på den engelska revolutionen 1648 skrev Engels: ”För att borgerskapet blott skulle skörda om också bara de frukter av segern, som vid den tidpunkten var mogna, var det nödvändigt, att revolutionen fördes långt ut över målet - alldeles som 1793 i Frankrike och 1848 i Tyskland. Detta tycks faktiskt vara en av det borgerliga samhällets utvecklingslagar.”³ Vi märker att Engels lag står i direkt motsättning till Plechanovs påhittiga modell, som mensjevnikerna har accepterat och upprepat som marxism.

Det går naturligtvis att invända att jakobinerna själva var en borgarklass, en småborgarklass. Det är alldeles sant. Men är det inte också fallet med den så kallade ”revolutionära demokrati” som socialistrevolutionärerna och mensjevnikerna leder? Under valen i städerna och på landsbygden fanns det inget parti mellan å ena sidan kadeterna, de större och mindre besuttna klassernas parti, och socialistrevolutionärerna å den andra. Med matematisk säkerhet följer av detta att småbourgeoisin måste ha funnit sina politiska företrädare inom socialistrevolutionärernas led. Mensjevnikerna, vars politik inte skiljer sig ett dyft från socialistrevolutionärernas politik, återspeglar samma klassintressen. Det ligger ingen motsättning i att de också stöds av en del av de mer efterblivna eller konservativt privilegierade arbetarna. Varför kunde inte socialistrevolutionärerna ta makten? I vilken mening och varför tvingade den ryska revolutionens ”borgerliga” karaktär (om vi antar att den är det) socialistrevolutionärerna och mensjevnikerna att ersätta jakobinernas tarvliga metoder med gentlemannaöverenskommelser med den kontrarevolutionära borgarklassen? Det står helt klart att förklaringen inte ska sökas i vår revolutions ”borgerliga” karaktär, utan i vår småborgerliga demokratis bedrövliga karaktär. Istället för att använda makten i sina händer för att förverkliga historiens viktigaste krav, så överlämnade vår svekfulla demokrati vördnadsfullt den verkliga makten till den kontrarevolutionära, militär-imperialistiska klicken. Vid Moskvakonferensen skröt Tsereteli till och med om hur sovjeterna inte hade av sagt sig makten efter påtryckningar, inte efter en modig kamp och nederlag, utan frivilligt, som ett bevis på politisk ”självutplåning”. Den sorts saktmod som kalven uppvisar när den böjer nacken inför slaktarens kniv kommer inte att erövra några nya världar.

Skillnaden mellan Konventets⁴ terrorister och de personer som kapitulerade i Moskva är samma skillnad som mellan tigrar och kalvar – en skillnad i mod. Men denna skillnad är inte

1 **Jakobiner:** leddes av Robespierre och var de mesta radikala franska revolutionärerna under den stora revolutionen.
Girondister: deputerade från Bordeaux-området, måttfulla borgerliga revolutionärer som störtades av jakobinerna i juli 1793.

Sanskulotter: bokstavligen ”utan byxor”: det revolutionära folket under den franska revolutionen.

2 Marx, **Selected Correspondence**, Lawrence and Wishart, s 459.

3 Engels om 1648 års revolution, i förordet till svenska upplagan 1892 av **Socialismens utveckling från utopi till vetenskap**.

4 **Konventet:** Frankrikes republikanska församling som 1792 störtade monarkin.

grundläggande. Den döljer bara en avgörande skillnad hos demokratins personligheter. Jakobinerna hade sin grund bland klasser med inga eller små egendomar, inklusive de spår av proletariat som existerade redan då. I vårt fall har industriarbetarklassen lösgjort sig från den vagt definierade demokratin och intagit en ställning i historien där den har ett absolut avgörande inflytande. Den småborgerliga demokratin förlorade sina mest värdefulla revolutionära kvalitéer i samma utsträckning som dessa kvalitéer utvecklades av proletariatet, som blev för stort för småbourgeoisins förmynderi. Detta fenomen beror i sin tur på den ojämförligt mycket högre utvecklingsnivå som kapitalismen har nått i Ryssland jämfört med Frankrike i slutet av 1700-talet. Det ryska proletariats revolutionära makt kan på intet vis bedömas utifrån deras antal, utan grundas på dess enorma produktiva styrka, som är allra tydligast i krigstider. Hotet om en järnvägsstrejk påminner oss idag om hur hela landet är beroende av proletariats samlade arbete. Under revolutionens allra första dagar hamnade det småborgerliga bondepartiet i en korseld från å ena sidan de imperialistiska klassernas mäktiga grupper, och å den andra det revolutionärt internationalistiska proletariatet. Under sina försök att utöva ett eget inflytande över arbetarna, idisslade småbourgeoisin ständigt om sitt ”statsmannaskap”, sin ”patriotism”, och hamnade sålunda i ett slaviskt beroende av det kontrarevolutionära kapitalets grupper. Samtidigt förlorade de alla möjligheter att avskaffa något av det gamla barbari som inneslöt de delar av befolkningen som fortfarande var anhängare till dem. Socialistrevolutionärernas och mensjevikernas kamp om inflytandet över proletariatet antog alltmer formen av det proletära partiets kamp för ledningen över de halvproletära massorna i staden och på landsbygden. I och med att socialistrevolutionärerna och mensjevikerna ”frivilligt” överlämnade makten till de borgerliga klickarna, så tvingades de definitivt överlämna det revolutionära uppdraget till proletariats parti. Detta ensamt räcker för att visa, att försöket att avgöra grundläggande taktiska frågor genom att bara hänvisa till vår revolutions ”borgerliga” karaktär, enbart kan förvirra de efterblivna arbetarna och lura bönderna.

Redan under den franska revolutionen 1848 gjorde proletariatet heroiska försök till självständiga aktioner.¹ Men ännu så länge hade det varken en klar revolutionär teori eller någon mäktig klassorganisation. Dess betydelse inom produktionen var oändligt mycket mindre än det ryska proletariats nuvarande ekonomiska roll. 1848 hade det dessutom redan skett en annan stor revolution som hade löst jordbruksfrågan på sitt eget sätt. Och det visade sig i proletariats oerhörda isolering från bondemassorna, speciellt i Paris. I detta avseende är vår situation enormt mycket mer gynnsam. Jordbrukshypoteken, alla möjliga sorters hindrande plikter, förtryck, och kyrkans giriga utsugning är frågor som revolutionen inte kan undvika, och de kräver modiga och kompromisslösa åtgärder. Vårt partis ”isolering” från socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, även en extrem isolering, till och med med hjälp av enkelrum, skulle på intet sätt vara detsamma som proletariats isolering från de förtryckta bönderna och stadsmassorna. Tvärtom, det revolutionära proletariats hårda opposition mot sovjeternas nuvarande ledare kan bara leda till en hälsosam uppskiktning bland bondemiljonerna, lösgöra de utfattiga bönderna från de mäktiga socialistrevolutionära böndernas förrådiska inflytande, och förvandla det socialistiska proletariatet till en verklig ledare för folkets, ”underklassens” revolution.

Och slutligen säger tomma hänvisningar till den ryska revolutionens borgerliga karaktär absolut ingenting om dess internationella omgivning. Och det är en avgörande faktor. Den stora jakobinska revolutionen stod inför ett utvecklade, feodalt, monarkistiskt Europa. Den jakobinska regimen föll och efterträddes av en bonapartistisk regim, som med övermänskliga ansträngningar tvingades försvara sig mot de förenade medeltida krafterna. Den ryska revolutionen står tvärtom inför ett Europa som ligger långt framför den, och har uppnått en allra högsta kapitalistiska utveckling. Den nuvarande slakten visar att Europa har nått en kapitalistisk mättnad, att det inte längre kan leva och växa på grundval av ett privat ägande av produktionsmedlen. Detta blodiga och förödande kaos är de tysta och mörka produktivkrafternas våldsamma uppror, det är järnets och stålets revolt mot profitens makt, mot löneslaveriet, mot de mänskliga förhållandenas bedrövliga

1 **Franska revolutionen 1848:** I februari störtades Louis Philippe och juli-monarkin och den andra republiken utropades. I juni undertrycktes vänstern. I slutet av året valdes Napoleon till president.

återvändsgränd. Omgiven av de krigets flammor som den själv har skapat skriker kapitalismens kanoner till mänskligheten: ”Antingen besestrar ni mig, eller så kommer jag att begrava er alla när jag faller!”

Det förgångnas utveckling, de tusentals åren av mänsklig historia, klasskamp, kulturell utveckling, koncentreras nu i den enda frågan om den proletära revolutionen. Det finns inget annat svar och ingen annan utväg. Och däri ligger den ryska revolutionens oerhörda styrka. Det är inte en ”nationell”, borgerlig revolution. Var och en som betraktar den på det sättet lever kvar i hallucinationerna från 1700- och 1880-talen. Vårt fosterland befinner sig i 1900-talet. Den ryska revolutionens vidare öden beror direkt på krigets förlopp och dess utgång, det vill säga på utvecklingen av klassmotsättningarna i Europa, som det imperialistiska kriget ger en katastrofal karaktär.

Kerenskij och Kornilov började använda de tävlande enväldshärskarnas språk alltför tidigt. Skottland visade sina tänder alltför snabbt. Överlöparen Tsereteli grep alltför tidigt tag i kontra-revolutionens föraktfullt utsträckta finger. Ännu så länge har revolutionen bara sagt första ordet. Den har fortfarande enorma reserver i Västeuropa. Istället för de reaktionära ledarnas handslag med de värdelösa småborgarna kommer vi att få se det ryska proletariats mäktiga omfamning med Europas proletariat.

VI. Internationell taktik

Under den ryska revolutionen har de politiska och klassgrupperingarna framträtt med osedvanlig klarhet, men den förvirring som råder på ideologins område är lika makalös. Den ryska historiska utvecklingens försenade karaktär lät den småborgerliga intelligentsian pryda sig med den allra ljuvligaste socialistiska teorins påfågelsfjädrar. Ändå kan dessa fjädrar inte fylla något annat syfte än att dölja deras platta nakenhet. Det faktum att socialistrevolutionärerna och mensjevikererna inte grep makten i början av mars, eller 16 maj¹, eller 16 juli, har inget med vår revolutions ”borgerliga” karaktär att göra, och att det är omöjligt att göra den ”utan borgarklassen”. Det beror på att de småborgerliga ”socialisterna” är fullständigt intrasslade i imperialismens nät, och inte är förmögna att genomföra en tiondel av det arbete som jakobinerna lyckades med för ett och ett kvarts sekel sedan. Pladderande om revolutionens och landets försvar kommer de ändå att ge upp ställning efter ställning till den borgerliga reaktionen. Kampen om makten blir därför först och främst en fråga för arbetarklassen, och vi ska på samma gång upptäcka hur revolutionen helt och hållet kastar av sig sin ”nationella” och borgerliga skrud.

Antingen kommer vi att få se ett enormt steg bakåt, i riktning mot en stark imperialistisk regim, som mest troligt kulminerar i en monarki. Sovjeterna, jordkommittéerna, arméns organisationer, liksom mycket annat kommer att falla sönder, och Kerenskij och Tsereteli kommer att kasseras. Eller så kommer proletariatet, som drar de halvproletära massorna bakom sig och föser undan gårdagens ledare (även i detta fall kasseras Kerenskij och Tsereteli), att upprätta en arbetardemokratisk regim. Proletariatets fortsatta framgångar kommer då först och främst att bero på den europeiska, framförallt tyska revolutionen.

I våra ögon är internationalismen ingen abstrakt uppfattning, som bara existerar för att ständigt och jämt förrådas (som den är för Tsereteli och Tjernov), utan en omedelbart förhärskande, djupt praktisk princip. Utan en europeisk revolution kan vi inte få till stånd bestående, avgörande framgångar. Vi kan alltså inte köpa oss delvisa framgångar till priset av tillvägagångssätt och förbund som lägger hinder i vägen för den europeiska proletära rörelsen. Just av detta skäl är en kompromisslös opposition mot socialpatrioterna ett villkor *sine qua non*² för allt vårt politiska arbete.

”Internationella kamrater!”, ropade en av talarna vid den allryska sovjetkongressen, ”skjut upp er sociala revolution ytterligare femtio år!” Vi behöver inte nämna att detta välmentade råd hälsades med självbelåtna applåder från socialistrevolutionärerna och mensjevikererna.

Det är just på denna punkt, i frågan om förhållandet till den sociala revolutionen, som skillnaden mellan den opportunistiska småborgerliga utopismens olika former å ena sidan, och den proletära socialismen å den andra, blir som allra viktigast. Det finns många ”internationalister” som förklarar Internationalens kris som ett tillfälligt chauvinistiskt rus på grund av kriget. De tror att de tidigare förhållandena förr eller senare kommer att återställas, och att de gamla politiska partierna än en gång kommer att slå in på klasskampens gamla väg, som de hoppas att de bara tillfälligt har förlorat ur sikte. Barnsliga och småaktiga förhoppningar! Kriget är ingen yttre katastrof, som rubbar det kapitalistiska samhällets jämvikt mot de växande produktivkrafternas uppror, mot nationsgränsernas och privategendomens begränsningar. Antingen kommer vi att se fortsatta omvälvningar av produktivkrafterna i form av återkommande imperialistiska krig, eller så får vi se en socialistisk organisering av produktionen: det är den fråga historien ställer oss inför.

På samma sätt är inte Internationalens kris ett yttre, ovidkommande fenomen.

De socialistiska partierna i Europa bildades under en period av relativ kapitalistisk jämvikt och då proletariatet hade anpassat sig reformistiskt till den nationella parlamentarismen och den

1 **8 mars** inleddes revolutionen i Petrograd. 11 mars började sovjeten verka. 12 bildades dumans provisoriska exekutivkommitté. I maj uppstod en regeringskris, som orsakades av Miljukovs avgång 15 maj.

2 **Sine qua non**: Latin för ”oundgängligt villkor”.

nationella marknaden. ”Å andra sidan”, skrev Engels 1877, ”finner en viss småborgerlig socialism förespråkare inom själva det socialdemokratiska partiet, ända in i riksdagsgruppen. Närmare bestämt yttrar sig denna så, att man visserligen erkänner berättigandet av den moderna socialismens grundläggande åsikter och kravet på att alla produktionsmedel förvandlas till samhällelig egendom, men förklarar förverkligandet därav vara möjligt först i en avlägsen, praktiskt taget oöverskådlig framtid.”¹ Eftersom denna ”fredliga” period blev så utdragen, blev den småborgerliga socialismen faktiskt dominerande i proletarietets gamla organisationer. Så fort detta fredliga ansamlade av motsättningar lämnade plats för den oerhörda imperialistiska syndafloden, antog den småborgerliga socialismens begränsningar och bankrutt ytterst motbjudande former. Varken de gamla nationella regeringarna, eller de byråkratiserade socialistpartier som hade vuxit upp med dem, visade sig vara vuxna de krav som den fortsatta utvecklingen ställde. Och allt det kunde mer eller mindre ha förutsetts.

De europeiska socialistpartierna, särskilt det största av dem, det tyska socialdemokratiska partiet, har utvecklat sin konservatism i samma takt som de stora massorna har omfattat socialismen och ju mera dessa massor har organiserats och disciplinerats. *Som en konsekvens av detta, kan socialdemokratin, som är en organisation som förkroppsligar proletarietets politiska erfarenhet, i ett visst ögonblick bli ett direkt hinder för en öppen konflikt mellan arbetarna och den borgerliga reaktionen.* Med andra ord: de proletära partiernas propagandistisk-socialistiska konservatism kan i ett visst ögonblick hålla tillbaka proletarietets direkta kamp för makten.²

Men även om de revolutionära marxisterna inte betraktade Andra internationals partier som fetischer, kunde ingen förutse att ödeläggelsen av dessa jättelika organisationer skulle bli så grym och katastrofal.

Nya tider kräver nya organisationer. Under detta elddop skapas revolutionära partier överallt. De många ideologiska och politiska ättlingarna till Andra internationals partier verkar inte ha varit förgäves. Men de genomgår en inre rening: hela generationer av ”realistiska” kälkborgare kastas åt sidan, och marxismens revolutionära strömningar visar sig för första gången i hela sin politiska betydelse.

I de enskilda länderna består uppgiften inte så mycket av att stöda en organisation som har överlevt sig själv, utan om att föra samman proletarietets verkligt aggressivt revolutionära delar, som i kampen mot imperialismen redan har samlas i de främsta leden. På det internationella planet är inte uppgiften att förena och ”försona” regeringssocialisterna vid diplomatiska konferenser (som i Stockholm!³) utan att säkra en allians mellan de revolutionära socialisterna i alla länder och föra en gemensam handlingslinje under den sociala revolutionen i varje land.

De revolutionära internationalister som för närvarande står i ledningen för arbetarklassen i Europa utgör förvisso en obetydlig minoritet. Men vi ryssar borde vara de sista att skrämmas av dessa sakernas tillstånd. Vi vet hur snabbt minoriteten kan bli majoritet i en revolutionär situation. Så fort arbetarklassens ökande förbittring till sist bryter igenom regeringsdisciplinens skal, så kommer Liebknecht, Luxemburg, Mehring och deras anhängare⁴ att omedelbart få en ledande ställning i ledningen för den tyska arbetarklassen. Bara en samhällsomvälvande politik kan rättfärdiga en splittring[?] av organisationen, men gör samtidigt en sådan splittring[?] oundviklig.

De mensjevikiska internationalisterna, de som tycker som kamrat Martov, förnekar till skillnad från oss att de politiska uppgifterna har en samhällsomvälvande karaktär. I sin plattform förkunnar

1 Engels, **I bostadsfrågan**, ur förordet till andra upplagan.

2 Trotskij, **Resultat och framtidsutsikter**, på denna webbplats, s 44-45.

3 **Stockholmskonferensen**: Föreslogs av de skandinaviska socialisterna för att sätta tryck på de krigförande nationerna att sluta fred, men samlades aldrig. I april 1917 utsträckte dansken Borgbjerg inbjudan till Petrogradsoveterna. Mensjevikerna och socialistrevolutionärerna tackade ja, medan bolsjevikerna vägrade.

4 **Gruppen kring Rosa Luxemburg m fl**: 1 januari 1916 bildade vänstern, krigsmotståndarna, inom den tyska socialdemokratin, under ledning av Liebknecht, Luxemburg och Mehring, den Internationella gruppen. Den blev senare känd som Spartakusförbundet, och blev 1 januari 1919 Tysklands kommunistiska parti.

de att Ryssland inte är redo för socialismen, och att vår uppgift är begränsad till att skapa en demokratiskt borgerlig republik. Hela denna inställning grundas på ett totalt förnekande av proletariatets internationella problem. Om Ryssland vore ensamt i världen, så skulle Martovs resonemang stämma. Men vi håller på att genomföra en världsrevolution, i kamp mot världsimperialismen, med världsproletariatets, inklusive det ryska proletariatets, uppgifter. Istället för att förklara för de ryska arbetarna att Rysslands öde för närvarande är oupplösligt knutet till Europas öde, att det europeiska proletariatets framgångar kommer att säkra ett snabbare förverkligande av det socialistiska samhället, att å andra sidan ett nederlag för det europeiska proletariatet kommer att kasta oss tillbaka till en imperialistisk diktatur och monarki, och till sist en ställning som en ren koloni till England och USA, istället för att underordna hela vår taktik under det europeiska proletariatets övergripande mål och syften, så betraktar kamrat Martov den ryska revolutionen ur en inskränkt nationalistisk ståndpunkt, och begränsar revolutionens uppgift till att skapa en borgerligt demokratisk republik. Detta sätt att ställa frågan är i grunden felaktigt, ty över det svävar den inskränkta nationalismens förbannelse, som ledde till Andra internationalens fall.

Genom att i praktiken inskränka sig till en nationell inställning, så hamnar kamrat Martov med säkerhet i samma läger som socialpatrioterna. Tillsammans med Dan och Tsereteli hoppas han kunna klara av nationalismens ”smitta” oskadd, eftersom den kommer att försvinna när kriget upphör. Och då tänker han tillsammans med dem återvända till klasskampens ”vanliga” kanaler. Martov är inte bara knuten till socialpatrioterna på grund av tomma partitraditioner, utan också genom deras djupt opportunistiska inställning till den sociala revolutionen. De betraktar den som ett avlägset mål som inte påverkar hur vi formulerar frågorna idag. Och det är det som skiljer dem från oss.

För oss är inte kampen för att gripa makten bara nästa steg i den nationellt demokratiska revolutionen. Nej, det är att fullfölja vår internationella plikt, att erövra en av de viktigaste positionerna i hela kampen mot världsimperialismen. Det är denna ståndpunkt som avgör vårt förhållningssätt till den så kallade frågan om fosterlandsförsvaret. En tillfällig förändring åt ena eller andra hållet vid fronten kan inte få oss att avsluta eller vika av från vår kamp mot kapitalismens själva grundvalar, som verkar inrikta sig på att ömsesidigt imperialistiskt ödelägga folken i alla länder.

Permanent revolution eller permanent slakt! Det är genom denna kamp som mänsklighetens framtid avgörs.

Appendix: Trotskijs tal vid den demokratiska konferensen.¹

Kamrater, medborgare! Vi vill inte höra goda råd, vi vill ha en rapport. Till och med Pestjehonov läste en sorts dikt på prosa om fördelarna med koalitionen, istället för att avge en rapport. Han sa att kadetministrarna i koalitionsregeringen inte hade sysslat med något som helst sabotage – Gud förbjude! - de satt bara och väntade och sa: ”Vi ska bara se hur ni socialister förråder er själva...” Och när jag sa att det är sabotage när ett politiskt parti, ett kapitalistiskt parti, ett mycket inflytelserikt parti, går med i regeringen vid ett ytterst kritiskt läge i historien bara för att inifrån kunna observera hur demokratins representanter förråder sig själva, medan samma parti utifrån hjälper Kornilov, så lovade medborgare Pestjehonov att förklara för mig skillnaden mellan sabotage och politik. Men han glömde det löftet. En annan minister från ett annat parti, en kadet, drog vissa slutsatser från sina erfarenheter som minister, men i en mycket politisk mening. Jag talar om Kokosjkin. Han rättfärdigade sin avgång genom att säga att de extraordinära maktbefogenheter som Kerenskij hade fått, förpassade de andra ministrarna till en position där de bara verkställde ministerpresidentens order, och att han inte var beredd att acceptera en sådan ställning.

Jag måste ärligt säga, att när jag läste dessa ord så var jag tvungen att inom mig applådera vår fiende Kokosjkin. Han talade med politisk och mänsklig värdighet. Det finns för närvarande stora åsiktsskillnader mellan oss angående avgången såväl som den framtida koalitionsregeringen.² Men jag frågar er, finns det några meningsmotsättningar om den regering som sitter vid makten nu, och som talar i Rysslands namn? Jag har inte hört en enda talare som har hävdad den föga avundsvärda äran att försvara det femhövdade monster som direktoratet utgör, eller dess president Kerenskij. (*Oordning, applåder och protester: ”Länge leve Kerenskij!”*)

Ni kanske minns hur en annan tidigare minister, Tsereteli, från talarstolen talade om sina erfarenheter som en ytterligt framsynt man och diplomat, och sa att skulden helt och hållet låg hos folket, ty de hade höjt en individ så högt att de tvunget måste bli missbelåtna. Han namngav inte denna individ, men ni måste tro mig när jag säger att han inte syftade på Terestjenko.

I sitt tal sa Kerenskij som svar på våra anmärkningar om dödsstraffet³: ”Ni kan fördöma mig om jag skriver under en enda dödsdom.”

Om dödsstraffet, som Kerenskij själv avskaffade en gång, var nödvändigt, så frågar jag hur det är möjligt för Kerenskij att säga till den Demokratiska konferensen att han inte under några omständigheter kommer att använda det? Och om han säger till oss att han kan förbinda sig att inte använda dödsstraffet mot folket, då säger jag att han därmed gör införandet av dödsstraffet till en så lättsinnig handling att den nästan kan anses vara kriminell. (*Rop: ”Helt riktigt!”*)

Detta faktum återspeglar den ryska republikens nuvarande totala förfall. Den har varken en behörig nationell representation eller någon ansvarig regering. Och om vi alla, trots våra meningsmotsättningar i så många andra frågor, är överens på en punkt, så är det att det är ovärdigt alla stora folk, ännu mer ett folk som har genomfört en stor revolution, att tillåta att makten samlas i händerna på en enda person och dessutom en person som inte är ansvarig inför folket. (*Applåder.*)

Kamrater, om många talare har hänvisat till det faktum att regeringens börda för närvarande är tung och besvärande, om de varnar den unga, oerfarna ryska demokratin för att axla denna börda, då frågar jag er vad man då kan säga om en enda person [gör det], som hursomhelst inte har uppvisat

- 1 Den demokratiska konferensen:** Sammankallades av Kerenskij efter Kornilovs revolt, och möttes på Alexander-teatern i Petrograd mellan 27 september till 5 oktober. Konferensen uttalade sig för en koalition utan kadeterna. Ändå bildade Kerenskij en koalition med enskilda kadeter. Bolsjevikerna deltog, men efter att ha krävt jord till bönderna, arbetarkontroll över industrin, förkastande av de hemliga fördragen, omedelbar fred, beväpning av folket och självbestämmanderätt för nationerna, drog de sig tillbaka från konferensen. Den fortsatte sedan med att välja ett ”förparlament” som existerade fram till oktoberrevolutionen.
- 2 Ny koalition:** 6 augusti upplöstes den två veckor gamla tredje koalitionen och en ny koalition bildades. Den varade fram till oktoberupproret.
- 3 Dödsstraffet** återinfördes av den provisoriska regeringen 25 juli 1917 för militära brott.

några speciella talanger varken som arméledare eller lagstiftare? (*Rop: "Det räcker!" och "Fortsätt!"*.)

Kamrater, jag beklagar verkligen att de uppfattningar som med sådant eftertryck uttrycks i dessa protester hittills inte har uttalats från denna talarstol. (*Oro och applåder.*)

Inte en enda talare har stigit upp i talarstolen och sagt till oss: "Varför grälar ni om den gamla koalitionen, varför diskuterar ni den framtida koalitionen? Ni har ju Alexander Kerenskij, och det räcker!" Ingen har sagt det.

(*Trotskij's ord dränks i nya stormar av protester.*)

(*"Jag tänker hålla tyst tills ordningen är återställd i salen", förkunnade Trotskij med fast och beslutsam röst. Ordföranden lyckades återställa ordningen.*)

Vårt parti har aldrig lagt ansvaret för den nuvarande regimen på någon enskild persons onda vilja. När jag i maj talade inför arbetar- och soldatdeputerades sovjet i Petrograd, så sa jag: "Ni, de kämpande partierna, skapar själva en regim där den mest ansvarige personen, oberoende av sina egna önsknings, kommer att tvingas att bli en framtida rysk Bonaparte." (*Oro och rop: "Lögner" Demagogi!"*) Kamrater, det kan inte vara tal om demagogi, eftersom det vi säger är att tendenser mot en enväldig regim oundvikligen följer av vissa politiska omständigheter.

Vilka är dessa omständigheter? Vi hävdar att de är följande: I det moderna samhället pågår en allvarlig och desperat kamp. Under denna revolutionära period i Ryssland, när massorna reser sig ur djupen, och för första gången är medvetna om sig själva som klass som har sårats svårt av seklers förtryck, när de för första gången betraktar sig själva som politiska subjekt, som juridiska personer, som en klass som för första gången börjar angripa privategendomens grundvalar – under en sådan period antar klasskampen en ytterst intensiv och våldsam form. Demokratin – det vi kallar demokrati – är ett politiskt uttryck för dessa arbetande massor, arbetarna, bönderna och soldaterna. Byråkratin och adeln försvarar rätten till privategendom. Kampen mellan dessa två parter är nu oundviklig. Ty, kamrater, som de besuttna klasserna säger, revolutionen har befriat folkets lägre skikt. Oavsett om kampen mellan dessa två parter tar den ena eller andra formen, så blir den alltmer intensiv, och den har sitt naturliga förlopp som ingen vältalighet och inga program kan stoppa.

När revolutionens olika drivkrafter framträder så tydligt, så innebär koalitionsregeringen antingen det sista skedet i en politisk meningslöshet som inte kan bestå, eller ett fruktansvärt bluffmakeri från de besuttna klassernas sida. De försöker beröva massorna dess ledning genom att lura de bästa och mest inflytelserika ledarna i en fälla, i syfte att antingen lämna massorna – eller som de säger, de "befriade elementen" - åt sig själva, eller dränka dem i sitt eget blod.

Kamrater! Koalitionens anhängare säger att det är omöjligt med en rent kapitalistisk regering. Varför är det omöjligt med en sådan regering? Populisten Minor har påstått att en socialistisk regering skulle bli lika kortlivad och resultatlös som en koalitionsregering. Det är ingen komplimang till vare sig koalitionsregeringen eller en socialistisk regering. Jag frågar er: varför kan inte kapitalisterna få ta över regeringen helt och hållet? Man säger oss att det är omöjligt. Kamrat Tsereteli hävdade helt riktigt att det skulle leda till inbördeskrig. Förhållandena mellan massorna och de besuttna klasserna är så spända, att om de besuttna klasserna skulle ta över regeringen så skulle det innebära signalen till inbördeskrig. Så skarpa, så spända och så starka är motsättningarna mellan klasserna, helt oberoende av bolsjevikernas inrikespolitiska[?] planer.

Vid en sådan tidpunkt, under ett sådant historiskt avbrott, då de besuttna klasserna inte helt kan gripa makten, och folkets organ inte vågar gripa den, då väcks tanken på en skiljedomare, en diktator, en Bonaparte, en Napoleon. Det är därför som Kerenskij har kunnat få den ställning som han har. Den revolutionära demokratins svaghet och obeslutsamhet har skapat denna ställning för Kerenskij. (*Applåder.*)

Om ni återigen upprepar experimentet med en koalition, efter att den har gått igenom sin naturliga utveckling, efter att kadeterna har gått med i koalitionen två gånger och lämnat den två

gång¹ - och här måste jag anmärka, kamrater, att syftet i båda fallen, det vill säga både att gå med i och lämna regeringen, var detsamma, det vill säga att sabotera den revolutionära regeringens arbete – efter att ha bevitnat Kornilovaffären², så tror jag bestämt att en inbjudan till kadeterna är mer än bara en upprepning av det gamla experimentet.

Förvisso har man sagt att kadetpartiet som sådant inte kan anklagas för att ha deltagit i Kornilovupproret. Om jag inte misstar mig var det kamrat Znamenskij som sa till oss bolsjeviker – och inte för första gången - ”Ni protesterade när vi gjorde hela ert parti, som parti, ansvarigt för rörelsen 18 juli. Upprepa då inte det misstag som några få av oss gjorde och gör alla kadeter ansvariga för Kornilovs uppror.” Enligt min uppfattning är denna jämförelse något malplacerad: ty om bolsjevikerna – med rätt eller orätt är en annan fråga – anklagades för att ta initiativet till rörelsen 16-18 juli, eller ens provocera fram den, så var det aldrig tal om någon inbjudan att gå med i regeringen, utan bara inbjudan till Krestij-fängelset.³ (*Skratt.*)

Det, kamrater, är ingen liten skillnad, som jag hoppas att till och med medborgare Zarudnij inte kommer att ifrågasätta. Vi säger: om ni vill arresteras kadeter på grund av Kornilovupproret, så gör det inte slarvigt utan undersök varenda kadets förehavande från alla sidor. (*Skratt och rop: ”Bravo!”*)

Men, kamrater, om ni bjuder in vilket parti som helst till regeringen, låt oss som ett exempel, som en paradox – och bara en paradox – ta bolsjevikpartiet. (*Skratt.*) Tja, om ni då vill ha en regering vars plikt det vore att avvärja arbetarna, avskaffa den revolutionära garnisonen eller kalla tillbaka den Tredje kavallerikåren, då måste jag säga att bolsjevikerna, som helt eller delvis är knutna till rörelsen 16-18 juli, i sin helhet, som parti, är helt olämpliga för denna uppgift att avvärja Petrograd, garnisonen och arbetarna. (*Skratt.*) Ty, kamrater, även om vi 16-18 juli inte uppmanade arbetarna att gå ut på gatorna, så låg all vår sympati hos de soldater och arbetare som senare avvärjades och skingrades, vi var helt överens med deras krav, vi hatade det de hatade, vi älskade det de älskade.

(*Ni arresterade Tjernov”, ropade en röst från salen.*) Talaren svarade: Om jag inte misstar mig, Tjernov är här, så han kan bekräfta det, (*Tjernov nickar jakande*) så kom våldet mot Tjernov inte från demonstranterna, utan från en liten grupp uppenbart kriminella personer, vars ledare, en vanlig bov, jag träffade i Krestij-fängelset.⁴

Men, kamrater, det är inte det viktiga. Om vi bara brydde oss om kadetpartiet och om den går med i regeringen, det faktum att den ena eller andra medlemmen i kadetpartiet gömmer sig bakom scenen med Kornilov, att Maklakov satt i telefonen när Saviknov förhandlade med Kornilov, att Roditstjov åkte till Don-distriktet för att sluta politiska överenskommelser med Kaledin – dessa fakta är oviktiga. Det viktiga är det faktum att hela den kapitalistiska pressen i alla länder uttryckte kapitalistklassens lögn, tankar, känslor och önsknings. Det är därför jag säger att vi absolut inte kan överväga en koalition.

Victor Tjernov är naturligtvis mycket optimistisk, och säger ”Låt oss vänta”. Men, för det första, frågan om makten är en fråga för idag, och för det andra säger han, och grundar sina anmärkningar på den marxistiska teorin – som nu, med ödets ironi, har blivit ett samhällsligt revolutionärt vapen anpassat till socialistrevolutionärernas behov, Liebers och Dans marxism – på grundval av den marxistiska teorin säger han. ”Vi måste vänta, kanske kommer ett nytt

1 **Kadeternas avgick** ur den provisoriska regeringen för andra gången 15-16 juli 1917, skenbart på frågan om att ge Ukraina självständighet. De gick med igen i den nya koalition som Kerenskij bildade 6 augusti. Nekrasov blev vice premiärminister och finansminister. Angående den första avgången, se not 1, kapitel 6.

2 **Kornilovrevolten**: Överbefälhavare Kornilov vände sig 7 september mot den provisoriska regeringen och sovjeterna, och marscherade med kavalleriet, inklusive de kaukasiska kosackerna, mot Petrograd. De revolutionära massorna slog snabbt ner revolten, som bara varade i 5 dagar, och Kornilov arresterades 14 september.

3 **Krestij-fängelset** i Petrograd byggdes 1893 efter amerikanskt mönster och hade plats för mer än ettusen ”ensamceller”.

Trotskyj satt inspärrad i detta fängelse mellan 4 augusti och 17 september 1917.

4 **Tjernov** räddades 17 juli från den revolutionära mobbens våld genom Trotskijs personliga ingripande.

demokratiskt parti att utvecklas ur revolutionen.” Personligen har jag lärt mig från marxismen att när arbetarna träder in på scenen som en självständig kraft, så stärker de absolut inte den borgerliga demokratin, utan tvärtom försvagas den av varje steg de tar genom att arbetarmassorna befrias från det kapitalistiska inflytandet. Man har föreslagit att vi borde vänta på att den kapitalistiska demokratin skulle födas på nytt och stärkas, och sedan bilda en enhetsfront med den. Det är den största illusion man kan tänka sig. Kamrater, vi vill inte grunda våra förhoppningar på tanken att den borgerliga demokratin i den form som den existerade under det kapitalistiska samhället skulle kunna återupplivas hos oss.

(Kamrat Trotskij lämnade ut bolsjevikfraktionens deklARATION. Medan man läste igenom den hördes rop "Varför? Varför?" från högra sidan av salen, med syftning på paragraferna som handlade om behovet att beväpna arbetarna. Talaren besvarade dessa rop med följande ord.) För det första därför att det kommer att skapa ett verkligt bålverk mot kontrarevolutionen, mot en ny, starkare Kornilov. För det andra därför att om det upprättas en verkligt revolutionär demokratisk diktatur, om denna nya regering skulle erbjuda en hedersam fred, och om detta erbjudande skulle förkastas, då vill jag deklarerera i vårt partis och de arbetande massornas namn som följer detta parti, att Petrograds och Rysslands beväpnade arbetare kommer att försvara revolutionens land mot imperialismens arméer med ett hjältemod som aldrig tidigare skådats i den ryska historien. *(Trotskij's sista ord drunknar i en storm av applåder.)*